

„Ahol az ember és Isten között megszűnik a kommunikáció, ahol az ember lelkében meghal Isten, ott meghal az ember is, tönkremegy a lélek, károsul a józan ész, az emberség, céltalanná, kilátástalanná válik az élet.”

► *Statistikák* – 3. oldal

„Március 27-e a világon mindenütt a színház ünnepe, és rendszerint díszelőadással ünneplik magukat a »színházcsinálók«. Érdemes ilyenkor megemlékezni arról, hogy a középkori európai színházas a templomi passiójátékokból, misztériumjátékokból és moralitásokból indult ki.”

► *A passióktól a Lakoma haláláig* – 5. oldal

„Az Ágostai hitvallás Európa és a keresztény egyház válságos idejében úgy ragadta meg az evangélium értelmét, hogy ezzel megújulást munkált akkor, és még számunkra is mutatja, miként lehetséges az ember igazi, gyökeres megújulása.”

► *Új fordításban alapvető hitvallási iratunk* – 8. oldal

Emlékezetes találkozás ► 3. oldal
Veszíts el egy könyvet! ► 5. oldal
„Jamaika a jamaikaiaké” ► 5. oldal
Mátyás király egyházpolitikája ► 7. oldal
Becsületesség a pénzügyekben ► 9. oldal
Első evangélikus életmódtábor ► 11. oldal

Mátyás reneszánsza

Vendégcsalogató vigasságok

► *A reneszánsz évre fókuszáló összeállításunk a 6–7. oldalon*

A fénykép is műtárgy!

Egyházunk gyűjteményi tanácsa – püspöki körlevéllel megtámogatva – (újra) elkezdte gyűjteményeink könyv-, irat- és műtárgyállományának felmérését. Ha mindenki lelkiismeretesen, időben vizsgálja a valós adatokkal kitöltött kérdőíveket, reménykedhetünk abban, hogy feldolgozásuk és ellenőrzésük után megközelítőleg pontos képet kapunk az egyházközsegeink kezelésében lévő – egyszerűsített nemzeti kulturális örökségünk részét képező – gyűjteményekről.

Ezek az iratok, műtárgyak evangélikus múltunk fontos emlékei, megérdemlik tehát a szakszerű tárolást, gondos őrzést, pontos nyilvántartást. Ezt kívánja segíteni az országos felmérés, elsősorban azáltal, hogy felderíti, hol szükséges szakmai segítséget adni a gyűjtemények megőrzéséhez, dokumentálásához.

Az minden laikus számára magától értetődő, hogy egy festmény, szobor, úr-

vacsorai kehely a műtárgy kategóriába tartozik. Ám a fénykép még mindig mostohagyerek; sok van belőle, és ma már mindenki „tud olyat csinálni”. Pontosan emiatt ez az a technika, amellyel ma már a gyülekezet történetének minden eseményét rögzíteni tudjuk, az archív fotók pótolhatatlan dokumentatív értékét pedig senki sem vitatja.

Éppen ezért a jelenleginél sokkal nagyobb megbecsülést érdemelnek a régi – és a nem olyan régi – fotográfiai!

A mostani felmérés jó alkalom lehet arra is, hogy a lelkes (felügyelő, gondnok, gyűjteményi előadó) akciót hirdessen a gyülekezet történetéhez kapcsolódó fényképek összegyűjtésére. Ha valaki nem akar megválni tulajdonától, ma már a legtöbb helyen van lehetőség a képek másolására, digitalizálására. Néhány községi önkormányzat már rendezett ilyen gyűjtést, amely megmozgatta az

egész közösséget, az összegyűjtött fotókból pedig kiállítás és kiadvány született.

Becsüljük meg jobban a fényképet; gyűjtjük, archiváljuk, azonosítjuk tárgyát, készítése helyét, idejét, esetleg készítőjét (kérdezzük ki a szemtanúkat, emlékezőket, amíg még köztünk vannak), nehogy utódaink – mint azonosít(hat)atlan, értéktelen kacatot – kidobják!

Az Evangélikus Országos Múzeum és a Levéltár is őrzi archív fotókat, albumokat, és feldolgozásukat is elkezdte. Munkatársaihoz bátran fordulhatunk egyházi események, személyek azonosítása ügyében. De akkor is kérhetjük segítségüket, ha nem tudjuk biztosítani fényképeink szakszerű tárolását, ők ugyanis átveszik és fénytől, nedvességtől védett helyen, savmentes tasakokban őrzik meg a felvételeket az utókor számára.

■ SCHERMANN ÁKOS,
a Budaai Egyházmegye gyűjteményi előadója

Az archív felvételen Hermann Miksa felügyelő köszönti Raffay Sándor püspököt 1928. október 21-én, a kelenföldi evangélikus templom szentelésekor

Hatvan év, avagy konfirmációk ideje

■ FRENKL RÓBERT

A konfirmáció valójában pünkösdi esemény. Nem véletlen, hogy sokáig mennyemenetel ünnepén vagy pünkösdkor, de mindenképpen – napjainkban is – húsvét és pünkösöd között kerül sor a gyülekezetekben a konfirmandusok vizsgájára, majd magára az eseményre és az első úrvacsorára a templomi közösségekben. Ekkor válnak a megkeresztelt fiatalok felnőtt egyháztaggá, vállalják tudatosan a kereszttségben megkapott kegyelmet.

Gyülekezetekben, a Deák téren szép tradícióvá vált, hogy a konfirmandusokkal együtt az Úr asztalához szólítják a korábbi időszakban konfirmáltakat. Így a tíz, húsz, huszonöt, harminc, negyven, ötven, hatvan, hetven, hetvenöt és nyolcvan évvel ezelőtiek az idén is meghívást kaptak az ünnepi istentiszteletre.

Szép gesztus volt, jó érzéssel töltött el, hogy a más gyülekezetekben konfirmáltakat is hívták az oltárhoz. Így amikor a hatvan évvel ezelőtt konfirmáltakat szólították, népes csoportunkban éppen egykori osztálytársam, *Füredi Jenő* térdelt mellettem. Ő Angyalföldön, *idősebb Rimár Jenő*nél konfirmált. *Udvaros Béla*, az Evangélium Színház alapítója, vezetője a hetven évvel konfirmáltak taborát erősítette; őt még – mondja némi büszkeséggel – *Kemény Lajos* konfirmálta. „...ezek szerint a Fasorban” – válaszolom, majd hozzátéve az alábbiakat: „Engem meg *Ordass Lajos* és *Keken András* fogadott be az egyházba.”

Akkor még nem mértem föl ennek a jelentőségét. Mindenesetre hivatkoztam erre 1987. október 24-én, amikor beiktattak a Déli Egyházkerület felügyelői tisztségébe. Kötetnyi jelentős emlékem van a templomról, az alkalmakról, de azt hiszem, ez a legemlékezetesebb. Hallottam, hogy voltak, akik bátor, tisztességes dolognak látták, hogy megemlítettem, vállaltam a közelmúlt egyháztörténelmének talán legkimagaslóbb személyiségeit; magam egyszerűen természetesnek, kötelezőnek tartottam ezt. No meg így tudtam a legtöbbször kifejezni hovatartozásomat, identitásomat is.

Az első, akivel a templomba menet találkoztam, *Csizmadia Éva* (dr. *Gadó Pálné*) volt. Többszörösen megörültem. Hatvan éve – a többiek választása alapján – ő meg én mondtunk a konfirmandusok nevében rövid beszédet. Ötven-hatvan év is lehetünk; most is többen voltak a hölgyek – a régi Deák téri leánygimnázium tanulói.

A Deák téren lehetőség van a kis kelyhes úrvacsoravételre. Általában viszonylag sokan élnek is vele. Nincs is ezzel gondom, mégis megfigyeltem, hogy közülünk, régebbiekből a legtöbben megmaradtunk a közös kehely mellett. Erre szocializálódtunk. Szokásom szerint éhgyomorral mentem az úrvacsoravételre. Sok mindenre asszociálunk ilyenkor. Eszembe jutott a katolikus ünnepem, az asszociációk, a katolikus papok miseborfogyasztásáról – az úgynevezett zéró toleranciával kapcsolatosan – kirobbant vita. Érdekes, hogy a protestáns hívek gondolja nem került szóba.

„Kísérjük imádsággal és szeretettel konfirmandusaink életét!” – hangzott el az igehirdetésben. Ne azzal foglalkoz-

unk, hogy kevesen vannak. Egyetértek; mindig a minőséget hangsúlyoztam magam is, szemben a leggyorsabb minőségcsökkenéssel. Mégsem természetes, hogy ma tíz fő körüli a csapat, kevesebben vannak, mint az idős nemzedékek tagjai. Hiszen újra vannak iskoláink, nincs korlátozva a gyermek-bibliaköri, az ifjúsági munka.

Bizonyos, hogy mindebben demográfiai tényezők is szerepet játszanak. Régebben körülbelül százötven ezer gyerek született évente, mostanában százezer alá csökkent e szám. Nem tudom, az évi kilencvenhétezer újszülöttről hányat keresztelnek meg, de érdekes lenne ennek ismeretében elemezni a bérmlakozók, konfirmálók számát.

Késégkívül az öröm dominált érzelmi és gondolatvilágomban, ahogy ott ültem a sajátos, egyszeri gyülekezeti közösségben. Mert voltak persze jó néhányan az istentiszteleten megszokott arcok közül – sokan persze (?) távol maradtak, nem érezve érdekeltnek magukat az eseményben –, és voltak egyszeri résztvevők, a konfirmandusok hozzátartozói, a családok barátai. Az ilyen egyedi gyülekezeteknek mindig sajátos a hangulatuk. Ünnepebb is, kicsit életközelibb is.

Szokássá vált, hogy az aranydiplomás lelkesek kötetbe rendezve vallanak pályájukról. E kiadványokban benne van az egyháztörténelem. A mi hatvan évünkben a magyar és az európai történelem is.

Talán jobb címe lenne ennek az írásnak a *hűség*. Isten hűsége. Félelmetes, felemelő és megalázó volt hatvan év után újra, öreg konfirmandusként az oltár előtt térdelni. Mert hiszen ez az értelme a dolognak. Kimondva-kimondatlanul megerősíteni, vállalni az egykori elkötelezettséget. Félelmetes és felemelő az Isten kegyelme, amely mindmáig megtartott, hűsége, hiszen egyedül ennek köszönhető minden. Látszólag miénk az érdem, mi tartottunk ki az egyház, a gyülekezet, a templom mellett, mi voltunk hűségesek. Nincs más olyan helyszín az életben, mint a Deák téri templom, amely mindig otthonom volt. De tudom, és nyilván a többiek is jól tudják, hányszor vétkeztünk, voltunk hűtlenek, és hogy csak az ő kegyelme fogadott be, fogadott vissza.

Igen, az ünnep fénye nem eltakarja, hanem megvilágítja a dolgokat. Ott láttam a padokban több olyan barátomat, akik a nehéz évtizedekben eltűntek a templomból; most kettőzött buzgalommal pótolják az elmulasztottakat. Ez is az egyház lényegéhez tartozik. Van visszaút, van újrakezdés.

Öröm és szomorúság ambivalens érzése kavargott bennem. A szomorúság oka az igazi gond: fogyatkozunk. Erőtlenül vált az evangélium üzenete az ajkunkon. Mintha a rendszerváltozás eufóriája után a társadalom távolodott volna a talán túlzottan belterjessé váló egyházi élettől.

1948-ban és utána sok minden rosszra fordult, de belekerültünk az egyházi ébredésbe, és ez meghatározta életünket. Azt szeretnénk, ha Isten megadná ennek viharát a mai nemzedékeknek.

Persze lehet, hogy egyszerűen az magyarázza a szomorúságunkat – akárcsak az örömtől –, hogy eltelt hatvan év, végéhez közeledik az út...

A BIBLIA ÉVE

Eszter könyve – az öröm

Nem minden zsidó tért vissza Jeruzsálembe Nehémiással és Ezsdrással. Sokan maradtak azon a földön, ahol már két generáció is felnövekedett. A zsidókat sajátos vallásuk és szándékos elkülönülésként is értelmezhető hagyományai miatt már a Perzsa Birodalomban is gyanakvással övezte. Részben róluk, részben az azóta is diaszpórában élő zsidóság évezredes történetéről beszél Eszter könyve.

A történet névadója Eszter, a szépséges zsidó hajadon, akit a világhódító Xerxész király (a bibliai Ahasvérós) feleségül választ, és aki bátorságával, istenfélő állhatatosságával egész népet menti meg a pusztulástól. Az események középpontjában áll még Hámán, a király egyik főembere, aki halálosan gyűlöli a szintén az udvarban szolgáló zsidó Mordokajt, Eszter rokonát és gyámját.

Hámánnak az a terve, hogy az uralkodó bizalmát elnyerve fondorlatos módon kieszközölje nem csak Mordokaj, de az egész „különc” zsidóság elpusztítását. Hámán azonban nem tudja, hogy Eszter, a király kedvenc felesége is a kiirtandó néphez tartozik, és ez a tudatlansága a vesztét okozza. Eszter a veszélyekkel és az ármánnyal dacolva felfedi származását a király előtt, és közbenjár népéért. Hámán bukása egyszerűen személyes veresége és az elnyomott, megbélyegzett zsidóság győzelme „gyűlölközik” felett.

E rövid bibliai könyvben egyszer sem szerepel Isten neve: ezzel sokszor érveltek Eszter könyvének bírálói, sőt emiatt a könyv kanonikus volta is többször megkérdőjeleződött a történelemben. Mégis, a szöveg kimondatlanul is tanúsodik a gondviselő és megszabadító Úrról, aki titokzatos „véletlenek” során át vagy akár a benne hívők hősiességét is felhasználva megmenti övét a pusztulástól.

Az öröm ünnepe

Eszter könyve egy fontos tavaszi zsidó ünnep, a purim eredetmondája. Hámán sorsvetéssel (akkádul „púrral”) választotta ki a zsidók elpusztításának napját. A megjelölt napon azonban éppen ő bukott el, és a zsidók arattak fényes győzelmet ellenségeik felett. A purim a zsidók igazi felszabadult örömmünnepe mind a mai napig.

A Xerxész uralkodása óta eltelt évszázadok világosan megmutatták, hogy Hámánnal korántsem halt ki a zsidógyűlölet és az antiszemitizmus. Az örökké fenyegetett Izrael a purim évenkénti megünneplésével újra és újra átélheti a szabadság örömeit.

„...ne hidd, míg száll sóhajod, / Hogy Teremtőd nincsen ott, / És ne hidd, ha könnyezel, / Hogy Teremtőd nincs közel. // Belénk oltja örömet: / Hogy bajunk ő zúzza szét, / És míg meg nem enyhülünk, / Mellénk ül és sír velünk.” (William Blake)

► Magyar Bibliatársulat

SEMPER REFORMANDA

„Joggal mondják a jogászok, hogy ha valaki homályosan beszél, bár egyértelműen is szólhatna, önmaga ellen tanúskodik. Itt kell „modernjeim” finomkodását a tanítás és a megismerés érdekében – gorombán szólva – figyelmen kívül hagynom. Isten szava és munkája az, ami örök üdvösséghez vezet, melyet az emberi akarat elé tár, hogy azokhoz odaforadjon, vagy azoktól elforduljon. Istennek ezt a szavát nevezem törvénynek és evangéliumnak.”

► Luther Márton: A szolgálai akarat (Jakabné Cizmazia Eszter, Weltler Ödön és Weltler Sándor fordítása)

HÚSVÉT ÜNNEPE UTÁN 2. VASÁRNAP (MISERICORDIA DOMINI) – Ez 34,10–16.31

A jó pásztor

A jó pásztor vasárnapjának evangéliumában hangzik el Jézus kijelentése, melyben küldetésének tartalmát így határozza meg: „Én vagyok a jó pásztor.” (Jn 10,11)

Jézus korában a pásztorot megvetették, tisztátalannak tartották. Óriási volt a szakadék a kifejezés hétköznapi és kultikus értelme között. Az akkori emberek mégis úgy gondoltak az aranykorok tartott régi időkre – ma úgy mondanánk, hogy a történelem előtti korra –, mint amikor a pásztorok a legtisztéletelműbb tagjai voltak az emberi közösségnek. A hagyomány szerint akkor élt jó és igazságos királyokat méltán neveztek népük pásztorának. Uralkodásukra az volt jellemző, amit Ezékiel próféta a maga korában már csak Istenről mint Izrael pásztoráról tud feltételezni: „Én legeltetem juhaimat, és én keresek nekik pihenőhelyet – így szól az én Uram, az Úr. Az elvesztettet megkeresem, az eltévedtet visszaterelem, a sérültet bekötözöm, a gyengét erősítem, a kövérré és az erőse vigyázok; úgy legeltetem őket, ahogy kell.”

Ezékiel, a babiloni fogság idejének prófétája pontosan tudja, hogy Isten éppen azért adta népét pogányok kezére, mert királyai kezdettől fogva nem úgy uralkodtak, mint az aranykor pásztor királyai. Pedig a pásztor szó kultikus tartalma ezekből az időkbeli ered. Az a gondolat rejlik mögötte, hogy az emberiség eredetileg a teremtő Isten földön

élő nyája, melynek élére Isten a pásztor királyokat állította.

A babiloni fogság utáni időre Ezékiel joggal gondolhatott azzal a várakozással, hogy az népe számára új aranykor kezdete lesz: Isten végre igazi pásztor királyokat ajándékoz népének. Ám reményességét messze felülmúló prófeciát kap Istentől, aki azt igéri, hogy kiveszi a nyáját, azaz választott népét a pásztorok (értsd: királyok) kezéből, és maga lesz pásztorukká.

Jézus kijelentését – „Én vagyok a jó pásztor” – nem is érthetjük másként, mint az ezékieli prófécia beteljesüléseként. Jézus a jó pásztor, akiben a hivatásukban rendre elbukott pásztor királyoktól maga Isten veszi át nyája kormányzását: választott népét és az egész emberiségét, előkét és holtakét.

A feltámadt Jézus nyilvános hatalomátvétele azonban várat magára. A benne nem hívó világot megjelenése napjáig Isten jobbra állt, de hatalmát elrejtve kormányozza. Addig csak a hívők nyáját, egyházát kormányozza közvetlenül, Lelke erejével.

Az egyház kétezer éves történetét vagy akár a mi egyházunk közelmúltját és jelenét vizsgálva ez elég hihetetlenül hangzik. Úgy tűnik, hogy – az apostoli kort és a közvetlenül azt követő egy-két évszázadot leszámítva – az egyházi struktúrák egyszerűen nem engednek

teret a Szentlélek kormányzásának. A nyáj Urának és jó pásztorának akarata egyházkormányzati kérdésekben mintha nem tudna érvényesülni. A tanítás kérdéseiben is bőven van meghasonlás az egyházban. Mintha az egyház intézményesülése vált volna a legfőbb akadályává annak, hogy a jó pásztor mindenben érvényesíteni tudja akaratát.

Hitem szerint közelebb járunk az igazsághoz, ha ennek okaként az emberi bűnt jelöljük meg. Az egyházban vezetők és vezetettek egyaránt bűnös emberek. Bár Krisztusban kegyelmet nyert bűnösök, akik hit által mindig bizonyosságot nyerhetnek bűneik bocsánatáról, és a Szentlélek ajándékaiban is részesülhetnek, de az egyház népének hite nem mindig lángol a legmagasabb hőfokon, és valljuk meg, hogy az énekeszőrő panaszát – „Hitem pedig, mint a változó hold, / Hamar elfogy, tölte alig hogy volt; / Hol felhat égig, / Hol meg elhal, s a homályban késik” (EÉ 383,3) – mindannyian a magunkénak is érezzük. Urunk dicsőséges második eljöveteleig ezért nem nyilvánvaló, hogy az egyház Urá és pásztorá Krisztus, aki nyáját Lelkével vezeti és kormányozza. Pedig mégis így van!

Ezékiel ősi prófeciája vigasztaló evangélium: a meghalt és feltámadt Jézus Krisztusban Isten közvetlenül vette kezébe népe pásztorolását! Ha az egy-

A VASÁRNAP IGÉJE

ház intézménye nem tükrözi is ezt, aki hisz, megtapasztalhatja az életében. Mert egyetlen hívő sincs védtelenül kiszolgáltatva többé se a maga bűneinek, se mások bűneinek. Még akkor sem, ha gyakran így érezzük.

Aki kitartóan ragaszkodik a hithez, hogy az érte meghalt és feltámadt Jézusban élő pásztor van, aki sosem hagyja el őt, aki mindig hallja, ha segítségül hívja, és akinek a hűségében nem csalódhat, az végül biztosan meg fogja tapasztalni, hogy a jó pásztor vele is megteszi mindazt, amit Ezékiel prófeciájában ígér: „Majd én magam keresem meg juhaimat, és én viselem gondjukat. (...) Kiszabadítom őket mindenünnen, ahová csak szétszóródtak egy felhős, borús napon. (...) Az elvesztettet megkeresem, az eltévedtet visszaterelem, a sérültet bekötözöm, a gyengét erősítem, a kövérré és az erőse vigyázok; úgy legeltetem őket, ahogy kell.” Végül „beviszem őket a saját földjükre”, az új földre, amely már készen van, csak most még a dicsőség felhője rejtli.

■ VÉGHELYI ANTAL

Imádkozzunk! Urunk, pásztorunk, könyöröld rajtunk! Soha ne engedj letémi utadról, tarts meg nyájadban, és vezess országodba minket. Ámen.

Oratio œcumenica

[Lelkés:] Úr Jézus Krisztus, egyházunk pásztor! Kezdedbe ajánljuk gyülekezeteinket, te munkálkodj mind azok szívében, akik hétről hétre együtt hallgatják az igét. Bármerre hangzik is a te evangéliumod ebben az országban, légy jelen Szentlelkeddel, érintsd meg szívünket, s adj újjászületést mindannyiunknak. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Áldd meg azokat, akiket szolgálásra hívtál el egyházadban. Segítsd meg a lelkeseket, add, hogy rád, az igazi pásztorra figyelve pásztorolják népüket. Áldásod kísérje azokat, akik téled kapott szolgálatot végeznek gyülekezeteinkben. Kezdedbe ajánljuk a felügyelőket, gondnokokat, presbitereket, kántorokat és azokat is, akikre a kisgyermek pásztorolását bízta.

Istenünk, igédben azt mondtad, hogy a pásztorok el len fordulsz. Meg is érdemelnénk, Urunk, de kérjük megújító erődöt: ne fordulj el tőlünk, hanem töltsd meg léttel és tüllel szolgálatainkat. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Imádkozunk azokért, akiknek most arra van szükségük, hogy jó pásztoroként a válladra vedd őket, mert egyedül már lépni sincs erejük. Vigyázz azokra, akiket a gyász fájdalom bénít, vigyázz azokra, akik kórházban vannak. Áldd meg azokat, akiket senki nem vár otthon, és egyre inkább érzik a magány bénító erejét. Öleld át őket, Jézus, jó pásztorunk, s adj erőt nekik elhordozni a gyász, a betegség és a magány fájdalmát. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Kezdedbe tesszük le, Urunk, fiataljaink életét is. Gyökértelenül, mindenféle csapódva élnek sokan közülük, nekik is szükségük van a pásztor útmutatására. Szükségük van arra, hogy az élet völgyeiben is lássák pásztorbotodat, amely mutatja a helyes irányt. Kérünk téged...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkés:] Urunk, Istenünk, Szentlelked építse gyülekezeteinket, formáljon minket egyetlen testvéri közösséggé. Most még sok az akol, és sok a különbség köztünk, de te megígérted: egy lesz a pásztor, és egy lesz a nyáj. Formálj minket a te nyájaddá, Urunk, s pásztoroként vezess minket minden napon országod teljessége felé.

[Gyülekezet:] Ámen.

Az Úr az én hű pásztorom

ÉNEKKINCSTÁR

Eged Isten diczerünc,

8, 7, 8, 7, 8, 8, 7 a szótagszáma. Mindhárom dallam a reformáció első időszakából (vagy még korábbról) származik.

Bach korálkantátája 1731-ben készült. Az öttelezes mű kezdete nagyszabású kórustétel, ahol koncertáló zenekari anyagba építve, soronként hangzik el az ének első versszaka a szopránban, amelyet a három alsó szólam imitálva támaszt alá. A művet egyszerű, négyszólamú korál zárja az ötödik strófa szövegével.

Az általunk használt dallam eredetileg húsvéti zarándokének, amely idővel véglegesen összekapcsolódott az *Es ist das Heil uns kommen her* szöveggel, Paul Speratus kiemelkedő jelentőségű költeményével. (Speratus 1523-tól Luther munkatársa Wittenbergben. Luther néhány írását fordítja le latinról németre, többek között a *Formula missae*, amely az istentisztelet megújulásának egyik alapműve.)

► A húsvét utáni vasárnapok nevüket – egy kivétellel – a bevezető zsolttár keretversének latin kezdősoráról kapták. A mai vasárnap, *Misericordia Domini* sokrétű jelentését mutatja a fordítások gazdagsága. Bibliánk szerint: „...az Úr szeretetével tele van a föld.” (Zsolt 33,5) A Liturgikus könyvben ez áll: „Az Úr kegyelme betölti a földet...”

Az ünnep másik neve A jó pásztor vasárnapja: a kijelölt igeszakaszok egymást erősítve szólnak Jézusról, az önfeláldozó pásztorról. Az evangélium, Jn 10,11–16 legfontosabb mondata: „A jó pásztor életét adja a juhokért.” (11. és más formában 15. vers) Az epistola, 1Pt 2,21–25 központi gondolata: „Bűneinket maga vitte fel testében a fára, hogy miután meghaltunk a bűnöknek, az igazságnak éljünk: az ő sebei által gyógyultatok meg.” (24. vers) Az utóbbi ige konkrétan utal a nagypénteki eseményre, az előbbi pedig az egyház ökumenikus jellegét és a missziói nyitottság lehetőségét is elénk állítja.

LAPUNK A VILÁGHÁLÓN A WWW.EVELET.HU CÍMEN OLVASHATÓ.

Emlékezetes találkozás

Kitűnő gondolatnak bizonyult az a kezdeményezés, amely az Északi Egyházkerület területén élő vagy ott szolgált nyugdíjas lelkészeket invitálta egy napsütötte márciusi délutánon közös találkozóra. Az egyházkerület püspöke, dr. Fabiny Tamás szívélyesen köszöntötte a hatvan és kilencvenöt év közötti kollégákat és kollégínákat. Áhítatában megszólította a nyugalomban élő lelkész testvéreket – három lelkésznot és mintegy harminc lelkésznot – írják le szolgálatuk emlékeit, gazdagítsák vele az utánuk jövő nemzedéket.

Nagyon színes együttest alkottak, akik március 26-án eleget tettek a püspök és Benczúr László egyházkerületi fel-

A jelenlevők szinte mindegyike volt hosszabb-rövidebb ideig szórványgondozó lelkész. A fiatalabb nyugdíjasoknak van még részfeladatuk gyülekezetben vagy a közegetházban.

Amikor az életutak rövid felvázolására került sor, akkor döbrentünk meg: van közöttünk, aki két év orosz fogságot szenvedett, másik társunk hat évig vegyi üzemben dolgozott kényszerűségből, s van olyan is, aki Csehszlovákiába „diszidált” tíz hónapra 1956-ban, aztán hazatérhetett. Van közöttünk, aki még „fakarusszal” – azaz Csepel gyártmányú, fapados munkásszállító autóbusszal – járta a szórványfalvakat.

felolvasnia vasárnap a szószéken – őt ezt lelképásztori bölcsességgel vagy „el-felejtették”, vagy átírták a levelet, néhány kivételtől eltekintve. A falvakból az elvándorlás már ekkor megkezdődött, a hagyományos földszertet és a fizikai munka megbecsülése aláhányatott.

Nem volt kevésbé kockázatos a lelkési szolgálat a városokban sem. Ma már tudjuk, mekkora hálózat figyelte minden lépésünket és prédikációinkat. Akkor csak sejtettük. A hivatalos, kötelező világnézet árnyékában egyedül az egyházak szólhattak másként, gondolkozhattak másként az evangélium alapján. Bár a hatalom ezt is szeretete volna „ár-

Az egyházkerületi nyugdíjaslelkész-találkozó résztvevőinek egy csoportja

ügyelő szíves meghívásának. Műszaki egyetemi tanárként dolgozó diakónus lelkész, Dániában szerzett lelkési oklevéllel Venezuelában magyarok között több évig szolgáló kolléga; ketten Genfben töltöttek közel tíz esztendőt a világ evangélikusságának, illetve az ökumenének a szolgálatában... A legtöbben a legfontosabb küldetésünknek tettünk eleget: az evangéliumot hirdettük falvakban vagy városokban, ahova az egyház Ura rendelt minket. Két nyugalmazott püspök, két kettős doktorátussal rendelkező kolléga, teológusotthonigazgató és esperes is ült sorainkban.

Volt közöttünk néhány szolgálatos, aki több mint negyven éven át gondozott egy-egy gyülekezetet elismerésre méltó hűséggel. Ebben a nemzedékben még kevesebb volt a lelkésznot; édesanyai és lelkési hivatásuk együttes gyakorlása különösen tiszteletet vált ki mindnyájunkból. Egyik idős lelkésznotunk pedig a papnék odaadó mellénk állását említette. Nélkülük sokkal töredékesebb maradt volna lelkési hivatásteljesítésünk.

Nehéz politikai korszakban gyakoroltuk lelkési hivatásunkat. Az idősebbek még fel sem ocsúdtak a II. világháború életeket pusztító, templomokat és parókiákat rommá bombázó időszakából, amikor ránk köszöntött az ötvenes évek csengőfrászkorszaka, a többeszes deportálások ideje a Hortobágy melletti tanácsokra és dél-alföldi falvakba, a mondavacsínált koncepciók perек, amelyek börtönben töltendő ítélettel végződtek, s aztán 1956 a maga tragikus végkifejletével, a hazájukat elhagyni kényszerülő „disszidensek” mintegy kétszáz ezres tömegével.

S közben prédikálni, vigasztalni, pásztorolni kellett a megfélemlített lelkeket. Az életkörülmények szűkösek, a parókiák komfort nélküliek voltak.

Majd az ötvenes évek végén a mezőgazdaság szovjet típusú kollektivizálása következett. A kolhozokba kényszerített földműves réteg megaláztatása, a falusi lakosság fenyegetése, sokszor fizikai bántalmazása ma is megrendítő emléke az akkor élt generációnak. A lelkésznek pedig egyházi vezetők körlevelét kellett

nyalni”, meggyőződésem szerint nem nagy sikerrel tehettem. Hogy egyikünknek-másikunknak milyen megaláztatásban, háttérbe szorításban volt része, arról pedig aligha lehet elfeledni – csak a hordozó és megtartó kegyelemről, családi örömről, gyermekekről és unokákról. Az idős ember egyre jobban megtanul Isten kegyelméből élni.

Voltak persze, akiket betegség vagy más akadályozott meg abban, hogy eljőjenek; lélekben azonban köztük voltak, s szeretettel gondoltunk rájuk. Jó volt egymást megölelni, meghallgatni. Kértük is, hogy legyen folytatása a kitűnő kezdetnek.

Együttlétnünk a püspöki tájékoztatóval és a kérdésekre adott főpásztori válaszokkal újra igazolta, hogy barátságos egyházkerület vagyunk, őrizzük és megújítjuk ezt a tradíciót. Végezetül a Biblia éve kapcsán a vizsolyi Bibliáról szóló rövid film zárószava biztatta a megjelenteket az ige hűségese hirdetésére és hallgatására.

■ D. SZEBIK IMRE

Első fokon döntött az egyházi bíróság

Az egyházi bíróság első fokon ítéletet hirdetett az országos ügyész, dr. Hidas János által benyújtott választási panasz ügyében március 26-án. A bíróság az országos irodai igazgatói állás betöltésére vonatkozó teljes eljárás megismétlésére kötelezte a zsinatot. A bírósági tárgyalás után Smidélus Zoltán, a zsinat lelkési elnöke lemondott egyházkerületi zsinati mandátumáról.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának elnöksége március 28-ai ülésén úgy döntött, hogy fellebbez az egyházi bíróság első fokú ítélete ellen.

► Forrás: Evangelikus Hírlevél

HIRDETÉS

Médiaszolgálatunk mint az evangélium tükré

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) következő havi összejövetele április 10-én, csütörtökön 17 órától lesz az országos iroda utcáról nyíló földszinti termében (Budapest VIII., Üllői út 24.). Ez alkalommal a Lelkípásztor című lelkési szakfolyóirat (Szabóné Mátrai Marianna) és a Duna Tv vallási műsorai (dr. Fabiny Tamás) mutatkoznak be. Értékelést tart Véghegyi Antal, áhítattal dr. Fabiny Tibor szolgál.

HIRDETÉS

Meghívó kerületi közgyűlésre

Az Északi Egyházkerület közgyűlését április 11-én, pénteken 14 órától – várhatóan 18 óráig – a budahegyvidéki gyülekezet templomában (1123 Budapest, Kék Golyó u. 17.) tartjuk. A közgyűlést megnyitó áhítat szolgálatát Lajtos János lelkész végzi. Isten áldása legyen együttlétünkön!

Dr. Fabiny Tamás püspök, Benczúr László egyházkerületi felügyelő

HIRDETÉS

Meghívó kerületi közgyűlésre

A Déli Egyházkerület közgyűlése idei tavaszi ülését a Szegedi Evangélikus Egyházköztség Luther-házának gyülekezeti termében (6721 Szeged, Osztrovszky u. 5.) rendezi meg április 18-án 10 órai kezdettel. Az egyházkerület elnöksége erre az alkalomra szeretettel hívja és várja a Déli Egyházkerület közgyűlésének tagjait. Erős vár a mi Istenünk!

Gáncs Péter püspök, Radosné Lengyel Anna egyházkerületi felügyelő

HIRDETÉS

Pályázat lelkési állásra

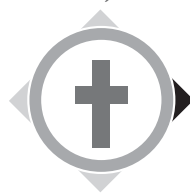
Megüresedett a Péteri Evangélikus Egyházköztség lelkési állása. A lelkészválasztást előkészítő folyamat a meghirdetés szakaszába lépett. Az egyházköztség várja azoknak a lelkészeknek a jelentkezését, akik szolgálatukat szívesen folytatnák Péteriben.

Az elvégzendő szolgálatról, a körülményekről és a díjlevélről részletes információ kérhető a Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmezgye Esperesi Hivatalában (2721 Pilis, Kossuth Lajos u. 34.). E-mailt a gyorgy.kramer@lutheran.hu címre kérünk; személyes kapcsolatfelvétel a 20/824-2966-os egyházi mobilszámon vagy a 30/626-8309-es telefonszámon lehetséges. A pályázatokat (önéletrajz pályaképpel, motiváció ismertetéssel, a gyülekezeti szolgálatra vonatkozó tervek, elképzelések) postai úton 2008. április 30-ig (postabélyeg kelte) a Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmezgye Esperesi Hivatalába kell megküldeni.

A gyülekezet presbitériuma fenntartja a jogot, hogy a pályázatokat előzetesen értékelje. Az új lelkész megválasztásáról a törvényben meghatározott eljárás szerint a gyülekezet közgyűlése dönt.

Statisztikák

ÉGTÁJOLÓ

Szeretem a statisztikákat, mert a számok, a tényszerű adatok, ábrák, grafikonok mögött ott az élet meztelen valósága. Szeretem a statisztikákat, az összehasonlító, viszonyító számokat, mert értékelésre, továbbgondolásra, netán öszinte szembenézésre ösztönöznek. Néha, bár ez hihetetlennek is tűnhet, kellemes kapcsolódást jelent eljátszani a száraznak tűnő adathalmazokkal, megfejtenie a rejtett összefüggéseket.

Jó ideje elszoktam attól, hogy Magyarország vonatkozásában pozitív statisztikákat olvassak; megjegyzem, nincsen ez így rendjén – nem tudom e tényeket indulatmentesen értékelni.

Am mit ad Isten, egy esti híradóban – nem tudnám megmondani, melyik adón – végre egy jó hír: a Turisztikai Világszervezet adatai szerint Magyarország a világ százötven országá közül a harmincharmadik turisztikai célsország, Budapest pedig a hatodik kiemelt helyen szerepel a konferenciaturizmus ranglistáján, megelőzve ezzel sok más rangos európai várost és közvetlen versenytársait, Prágát és Bécsét.

Tudom, hogy minden statisztika relatív, mégis tartalmaz bizonyos részgazságokat. Nagy dolognak tartom, hogy a Trianon óta elvesztett csodálatos természeti adottságok ellenére a meglévő kevéssel Magyarország jól gazdálkodott.

Az adatelemzés kitér arra is, hogy a magas hegyek, óriási erdők, meleg tengerpartok hiányát pótolja az országban feltárt 1372 termálkút és a 385 településen működő gyógy- és termálfürdő, az egyre fejlődő infrastruktúra és a bővülő minőségi szolgáltatás.

De hogy az örömben egy kis üröm is keveredjék: ami az „emberi tényezőt” illeti – vendégszeretet, viselkedés, kedvesség, udvariasság, jó kedély, tisztesség –, sajnos az „elegáns” szatnezgyedik helyet érte el az ország. Az adat elgondolkodtató, de még ennél is elgondolkodtatóbb volt a KSH szakemberének „értelmes megállapítása”, aki szerint nem kell ezeket a negatív észrevételeket halálosan komolyan venni, ez nem más, mint néhány Magyarországon élő elfogult külföldi szubjektív véleménye.

Hála a sorsnak, 2004. december 5. óta én is hivatalos „külföldiként” járok-kelek Magyarországon, és egyre inkább arról győződtem meg, hogy ha nem is halálosan komolyan, de nagyon komolyan kell venni ezeket a kőszá, szubjektív véleményeket, mert fájdalmas valóságot takarnak. Igenis komoly baj van az „emberi tényezővel”, ahogyan a statisztika udvarias bikkfanyelvén fogalmaz, „a személyes attitűdök kevésbé pozitívak”. A statisztikai adatoknál maradva egy másik nemzetközi program még egy

szomorú adatot közölt a magyarokról, nevezetesen azt, hogy minden harmadik boldogtalan vagy kiábrándult, hogy a magyar a világon az egyik legboldogtalanabb nemzet.

Kérdem én: nem kellene-e ezeket a jelzéseket igenis nagyon komolyan venni, nem pedig könnyelműen elsiklani felettük, mondván, hogy ezek csak felületes adatok...?

Szerintem igenis ideje magunkba szállni, ideje szembenézni a szomorú tényekkel, és komolyan akarnunk kell a változást. Ebben pedig, mintegy katalizátorként, óriási szerepe lehet az egyháznak. Mert az „emberi tényező” ilyen méretű megromlása, ez a rengeteg önzés, agresszivitás, elbizonytalanodás, rossz közérzet, rossz hangulat, amely a magyarországi társadalmat jellemzi, és amely kihát a határon túli magyarok életére is, nem egyszerűen turáni átok, nem a trianoni trauma következménye, nem kizárólag a negyvenévi kommuniz-

mus hozadéka. Nem a jelen rossz gazdasági, politikai környezete váltotta ki az emberekből.

A dolog ennél sokkal mélyebb és egyszerűbb. A fő ok az élet transzcendens vetületének az elvesztése, Isten elvesztése. Ahol az ember és Isten között megszünik a kommunikáció, ahol az ember lelkében meghal Isten, ott meghal az ember is, tönkremegy a lélek, károsul a józan ész, az emberség, céltalanná, kilátástalanná válik az élet. Ahol Krisztus nincsen, ott nincs szeretet, ahol nincs szeretet, ott befészkel magát az önzés és a gyűlölet, ott mélyre süllyed az ember, sérül a humánus.

A magyar társadalom jelentős része elveszítette az élet, a lét „centrumát”, aki az élő Isten, és ezt semmilyen pótcselekvés nem tudja kompenzálni. Mert ezen a helyzeten nem segítenek a pozitív gazdasági mutatók, ezt nem lehet reklám- és politikai kampánnyal, piacnövekedéssel, nagy profittal megoldani. Ennek a beteg társadalomnak valami egészen más kezelésre van szüksége: nem a tünetet, hanem a baj gyökerét kell kezelni, és ebben nekünk, Istenben hívó keresztyény embereknek óriási feladatunk és felelősségünk van.

Én hiszek a munkánk, szolgálatunk értelmében, hiszek Isten ígretében. Hiszek abban, hogy nagyon sokan megta-

láljuk őt, az áldott orvost, aki helyreállítja, meggyógyítja kifíciamodott életünket. De ezen a nehéz és fájdalmas úton végre el kell indulnunk.

Kierkegaard írja: „Keresztyénnek lenni nem könnyű, hanem nagyon is nehéz... A hit nyugtalan dolog, annak pulzusát éreznünk kell az életünkön. Ha nem ver, akkor baj van. A hit egyedüli megtartónk, nélküle a szalmában is megbotlunk, de vele hegyeket mozdíthatunk meg. Merjetez hinni: ez nem ismeret, hanem az a meggyőződés, hogy sem élet, sem halál nem választhat el Isten szeretetétől. Gyakoroljátok a keresztyén életet. Krisztust nem bámulni kell, hanem követni. A szimpatizálás nem elég. Ti nem szeretitek a keresztyénséget, mert olyan, mint egy radikális kúra. Halogatjátok az alkalmazását, pedig az emberiség teljessége a keresztyénség.”

Adorjáni Dezső Zoltán püspök Erdélyi Egyházkerület

HIRDETÉS

Pályázat

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma megbízásából az Oktatási Osztály pályázatot hirdet a Magyarországi Evangélikus Egyház budapesti kollégiumai Középiskolai Kollégiumának (1077 Budapest, Rózsák tere 1.) kollégiumigazgatói állására.

Képesítési és egyéb feltételek: egyetemi szintű pedagógus-oklevél; legalább ötéves pedagógusi vagy egyetemi oktatói gyakorlat vagy evangélikus lelkészi végzettséget igazoló oklevél és legalább ötéves, közoktatási intézményben szerzett oktatói, hitoktatói gyakorlat; evangélikus vallás, a jelentkező öt éve feleljen meg az egyházközi tagság feltételeinek; konfirmáció, lelkészi ajánlás.

Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb: az állás elfoglalásának ideje: 2008. augusztus 1. A megbízás hatévi időtartamra szól. A pályázat benyújtásának határideje: az Oktatási Közlönyben való megjelenéstől számított harminc nap. A pályázat elbírálásának határideje: 2008. május 31. Juttatások a közalkalmazotti törvénynek megfelelően.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását; önéletrajzát; részletes szakmai életrajzát; az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programját; szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzelését.

A pályázathoz mellékelni kell a legmagasabb iskolai végzettségét igazoló irat(ok) hiteles másolatát; érvényes erkölcsi bizonyítványt; lelkészi ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől, lelkész esetében az illetékes püspöktől; a konfirmáció emléklap hiteles másolatát vagy a konfirmáció igazolását.

A részletes pályázati feltételekről Mihályi Zoltánné osztályvezetőtől kapható felvilágosítás (telefon: 1/429 2035).

A pályázat címzése: Magyarországi Evangélikus Egyház országos iroda, Oktatási Osztály, Mihályi Zoltánné, 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írják rá: „Igazgatói pályázat”, és tüntessék fel az intézmény nevét.

HIRDETÉS

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyűjteményi Tanácsának pályázati felhívása, 2008

Az MEE Gyűjteményi Tanácsa pályázatot ír ki a gyülekezeti gyűjtemények részére (könyvek/könyvtárak; levéltári és iratanyag; műtárgyak). A pályázat célja: elősegíteni a gyülekezeti gyűjtemények működését (rendezését és állagmegóvását).

PÁLYÁZATI TUDNIVALÓK

1. A pályázók köre: evangélikus egyházközösségek, amelyek nem rendelkeznek az országos gyűjteményi keretből támogatott szakgyűjteménnyel.

2. Pályázni csak hiánytalanul kitöltött úrlapon lehet, amely a <http://gyt.lutheran.hu/palyazat> címen letölthető, illetve a gyűjteményi tanács címén igényelhető: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 20/824-3881. E-mail: gyujtemenyi.tanacs@lutheran.hu.

3. A pályázat postára adásának határideje: 2008. április 30. Cím: MEE Gyűjteményi Tanács, 1085 Budapest, Üllői út 24. Határidőn túl érkezett pályázatokat nem fogadhatunk el.

4. A benyújtott pályázatok elbírálásáról a nyertes pályázókat 2008. május 31-ig értesítjük.

5. A pályázat megvalósításának ideje: 2008. június 1. – 2008. november 30.

6. Ha a gyülekezet több témára is pályázik, minden egyes témához külön úrlapot kell kitöltenie.

7. A pályázatban előnyben részesülnek azok a pályázók, akik önrészt is biztosítanak.

8. Nem pályázhatnak azok a gyülekezetek, amelyek április 25-ig nem küldték vissza a gyűjteményi felmérés kérdőíveit.

9. **Elszámolás:** Az elnyert összeggel és az elvégzett munkával 2008. december 1–15. között kell elszámolni; mellékelni kell az elvégzett munkákkal kapcsolatos beszámolót és a gyülekezet nevére kiállított számlák másolatát; a könyvekről és/vagy az iratanyagról készült jegyzékek másolatát, illetve a számítógépes táblázatot; a beszerzett eszközökkel, tárgyakkal kapcsolatos, a gyülekezet nevére kiállított számlák másolatát.

Ha a pályázó a kapott összeggel nem számol el, a teljes összeget vissza kell utalnia a Magyarországi Evangélikus Egyház számlájára, és a következő három évben nem pályázhat.

PÁLYÁZATI TÉMÁK

1. **Rendezés és feldolgozás** (helybeli szakemberek, gyűjteményi előadók vagy az országos gyűjteményeken keresztül kért szakember által elvégzett munka díjára lehet pályázni).

1.1. A gyülekezet könyveiről leltár készítése: a könyvek bepecsételése, leltári számmal való ellátása, leltárkönyvbe való beírása és jegyzék készítése OpenOffice Calc vagy Microsoft Excel táblázatban. Pályázni lehet száz könyvnél nagyobb mennyiség feldolgozásához szükséges munkadíjra: megbízási díjra és annak járulékaire vagy számlás kifizetésre; a megpályázható összeg legfeljebb bruttó százezer forint.

1.2. A gyülekezet levéltári és/vagy iratanyagának rendezése: az iratok rendezése, jegyzetelése (a csomók/dossziék/kötetek sorszámmal való ellátása); csomagolás (dossziéba, Körper-szalaggal átkötés – nyitott polcon tárolás esetén dobozolás); levéltári jegyzék készítése szövegszerkesztővel, az irategységek számsorrendjében (a fontosabb iratokról darabszintű jegyzék). Pályázni lehet munkadíjra: megbízási díjra és annak járulékaire vagy számlás kifizetésre; a megpályázható összeg legfeljebb bruttó százezer forint.

2. Állagmegóvás

2.1. A gyülekezet könyveinek és/vagy levéltári/iratanyagának és/vagy műtárgyainak biztonságos megőrzését segítő eszközök beszerzése (például riasztóra, zárba, zárható szekrényre lehet pályázni); a megpályázható összeg legfeljebb bruttó kétszázezer forint.

2.2. A gyülekezet műtárgyainak restaurálása (a munka elvégzése előtt ki kell kérni az Evangélikus Országos Bizottság szakvéleményét és engedélyét); a megpályázható összeg legfeljebb bruttó kétszázezer forint.

2.3. A gyülekezet könyveinek és/vagy iratanyagának a tárolása (a száraz helyen való tárolásához szükséges eszközök beszerzése – például levéltári dobozok, védett könyveknek saválló doboz készítése –, a száraz helyiségbe való áthelyezéshez szükséges munkálatok); a megpályázható összeg legfeljebb bruttó száz-ezer forint.

3. **Anyakönyvek restaurálása** (a restaurálást az Evangélikus Országos Levéltáron keresztül kell lebonyolítani, az EOL által megbízott restaurátorok végezhetik): 25% önrészt kell vállalnia a gyülekezetnek; a megpályázható összeg legfeljebb bruttó kétszázezer forint, amelyhez ötvétezer forint önrészt kell hozzátenni.

A Magyar Pax Romana ötvenedik kongresszusa Tihanyban

A Magyar Pax Romana ötvenedik kongresszusát tartotta Tihanyban, a bencés apátságban; a katolikus diákok és értelmiségiek szövetsége múlt hét csütörtökön kezdődött és négy napon át tartó eszmecserejének meghatározó témakörre a misszióknak az üdvtörténetben és jelen világunkban betöltött szerepe és helye volt.

A misszió a mai, erősen szekularizált világban nem pogányok térítésével vagy más hitűek áttérítésével foglalkozik, hanem inkább az „utat tévesztett” vagy utat kereső embereknek a megsegítésével – mondta a csütörtöki megnyitón főelőadóként Píkó Gábor Mózés ortodox teológus, aki azt hangsúlyozta, hogy a misszió nem más, mint felelősségvállalás másokért. Az előadó szerint a buddhizmus, az iszlám és a kereszténység közül az utóbbi van krízishelyzetben vagy a korszakváltás idejében; ugyanis létszámában visszaesett, missziós lendülete megtört, és belső elbizonytalanodás jellemzi. Az egyetlen létező és igazán jól működő formája a jelenlegi vagy akár a

múlt század végi misszióknak a karitatív misszió – hangsúlyozta a tudós teológus, s példaként kalkuttai Teréz anyát és az Erdélyben gyermekmenhelyeket létesítő szerzetest, Bőjte Csabát említette. „Ahol nem a direkt igehirdetés, nem a meggyőzés és a manipuláció, nem a számok, nem a statisztika a lényeg, ott működik a misszió” – vélekedett Píkó Gábor Mózés.

Donáth László evangélikus lelkész, teológus, szocialista országgyűlési képviselő beszédében rámutatott: „Csak akkor értelmes és lehetséges a kivüállók megszólítása akárhol a világban, ha előbb az ember elvégezte a saját egyházával szembeni legkeményebb kritikát”, s ha a saját személyiségét is kritika alá tudja vonni. A misszió mindig az ember saját maga általi megméretésével kezdődik – tette hozzá.

Német László, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára és szóvivője elmondta: a missziós tevékenység három fő területe a küldetés a nemzetekhez, az újravangélicizáció és a pasztorális mun-

ka. Az előadó idézte Pál apostolt, aki azt mondta: „Én a nemzetekhez vagyok küldve.” Német László szerint a három misszió közül a legnehezebb az újravangélicizálás. A püspöki konferencia titkára hangsúlyozta, hogy a missziós munkát a „párbeszéd szellemében” kell végezni a kultúra világában, a nem keresztényekkel, az ateistákkal és a szegényekkel egyaránt.

A Pax Romana elnevezés (Róma békeje, a békés Róma) a Krisztus születése idején fennálló, háború nélküli, békés korszakra, illetve Róma ma is fontos béke-szolgálatára emlékezett – mondta az MTI-nek Scharle Péter egyetemi tanár, a Magyar Pax Romana elnöke. Ismertetése szerint a katolikus diákokat és értelmiségieket tömörítő szervezet fő céljai közé tartozik a nyugati országokban élő magyar katolikus értelmiségiek összefogása, a Kárpát-medencében kisebbségben és szórványban élő magyarok segítése és általában a kereszténység egységének erősítése.

► MTI

Szent Ágoston eddig ismeretlen prédikációi

Augustinus, azaz Szent Ágoston (354–430) hat, eddig ismeretlen prédikációjára találtak rá nemrégiben az erfurti egyetem könyvtárában.

A korai kereszténység egyháztanítójának szövegeit az Osztrák Tudományos Akadémia három kutatója találta meg egy középkori kéziratban, és sikerült azonosítaniuk őket. A teológus és filozófus Augustinus négy új és két, eddig csak részben ismert prédikációjának másolatáról van szó. A kutatók véleménye szerint a kéziratok egy olyan szöveggyűjteményből valók, amely az egyházatya közvetlen környezetében keletkezhetett.

Ágoston az észak-afrikai Tagastéban született, talán római származású földbirto- kos családban. Apja csak röviddel halála előtt keresztelkedett meg, anyja, Mónika buzgó keresztény volt. Harmincnégy éves korában választotta az egyházi hivatást, 391-ben pappá szentelték, 396-ban pedig Hippo püspökévé választották.

Az Erfurtban megtalált pergamenek a 12. század második felében keletkeztek – valószínűleg Angliában. A kutatók szerint a külsejére nézve jelentéktelen könyv már a 15. században része lett *Amplonius Rating de Barka* (1363–1435) orvos és teológus könyvtárának, ő pedig több mint hatszáz kötetet tartalmazó, Bibliotheca

Amploniana elnevezésű gyűjteményét átadta az erfurti egyetemnek.

Az Erfurtban most előkerült hat Szent Ágoston-szöveg különböző témákkal foglalkozik. Háromban az alamizsnában megnyilvánuló felebaráti szeretet áll a középpontban. Ágoston azt vizsgálja bennük, hogy miként viszonyul a közösség által püspökének nyújtott anyagi támogatás az általa nyújtott lelkipásztori gondoskodáshoz. További két prédikáció mártírokról való megemlékezés volt. Az egyikben azt a helytelen szokást ostorozta az egyházatya, hogy a megemlékezések bőséges italozással jártak együtt.

► MTI

Katolikus kerekasztal a hivatásokról

Szomorúan mondja Bodor György zugligeti plébános, az Esztergom–Budapesti Főegyházmegye hivatásgondozási referense, hogy az elmúlt tíz év alatt felére csökkent hazánkban az egyházmegyes kispapok száma. Még ennél is kevesebb – teszi hozzá – az ifjúságot értő, a fiatalok nyelvét beszélő és feljük elkötelezett lelkipásztor.

Sokszor tölt el szomorúsággal, hogy frissen felszentelt fiatal papok nem tudnak mit kezdeni az ifjúsággal. Szerencsére – vagy még inkább Istennek hála – akadnak nagyszerű kivételek, akik különféle újszerű formában is igyekeznek segíteni a jelenlegi helyzetben. Közvetlen környezetben is több ilyen személyt ismernek, akik közül hárommal rögtönzött kerekasztal-beszélgetésen vitattuk meg az egyébként lesújtó valóságot.

Közülük ketten a krisztinavárosi plébánián működnek. Kálmán Antal káplán sokak előtt lett ismertté a Városmiszió során bemutatott Godspell előadás-sorozat kapcsán. Monostori László diakónust pedig a Mária Rádióból ismerik sokan. Licskó Szabolcs káplán a Magyar Szentek templomában, illetve a hozzá tartozó Szent Tádé-kápolnában szolgál.

KÁLMÁN ANTAL káplán: Isten minden embert meghív, de keresnünk kell, hogy mire is hívott meg bennünket. Az embernek nem a papi hivatás az életcélja, hanem az, hogy Isten útján járjon. A papi hivatás csak egy különleges ajándék, egy nehezebb út. Minden embernek feladata lenne az útkeresés, hogy hogyan tudja követni Jézust. Mindig nagy öröm az, amikor valakit látunk elindulni ezen az úton, amikor nem az önzést vagy a könnyebb utat választja, hanem van bátorsága, hogy a nehezebb úton tudjon járni. A lelki vezető csak ebben a döntésben tudja segíteni a fiatalt.

Sokan vannak, akik szomorkodnak a papi hivatások száma fölött, de maguk nem hajlandóak keresni azt az utat, ami

vel az Isten megajándékozta őket. Az igazi kérdés mindig az, hogy te hol is tartasz ezen az úton.

MONOSTORI LÁSZLÓ diakónus: Hogy a hivatások száma mennyire magas vagy alacsony, az attól függ, hogy mihez viszonyítjuk. Tőlünk nyugatabbra a legtöbb egyházmegye a mieinknél sokkal nagyobb gondokkal küzd.

Hallottam olyan véleményt is, mely szerint Isten ugyanannyi hivatást ad, mint korábban; csakhogy most az emberek egyre nagyobb része nem fogadja el ezt a meghívást. Én ebben nem vagyok ilyen biztos. Való igaz, hogy a huszonegyedik század embere nehezebben kötelezi el magát, és biztos vannak néhányan, akiket ugyan hív az Úr, csak ők nem szeretnék meghallani ezt a hívást; ugyanakkor miért vennénk el Isten-től azt a lehetőséget, hogy most kevesebb hivatást adjon, ha úgy tetszik neki? Úgy gondolom, a hivatások számának – átmeneti? – csökkenése benne van Isten tervében. Bizom benne, és hiszem, hogy végső soron ez is a javunkra válik.

Úgy tapasztaltam, hogy a toborzó jellegű hivatásgondozás inkább elriaszt, mint meghív. Jelenlétünkkel és elfogadó szeretetünkkel azonban mély nyomokat hagyhatunk a fiatalokban. Engedjük őket közel magunkhoz, legyünk velük őszinték, mert csak így leszünk hitelesek, és így tudjuk továbbsugározni rájuk azt a szeretetet, amit Krisztustól kapunk. A hivatást viszont nem mi generáljuk, azt Isten adja; mi csak előkészíthetjük a terepet a meghívás befogadására.

LICSKÓ SZABOLCS káplán: Amikor az evangéliumokban az első tanítványok meghívásáról olvasunk, feltűnik a Jézussal való találkozás élményének ereje. Máté evangéliuma beszámol róla, hogy amikor az Úr kiválasztotta első apostolait – „Jöjjetek utánam, és én emberek halászaivá teszlek titeket!” –, ők „azonnal otthagyták hálójukat, és követték őt”.

Az Úrral való személyes találkozásból életre szóló elköteleződés született.

A személyes találkozások minden ember életére nagy hatással vannak. Bár a papi és szerzetesi hivatást csak Isten adhatja, az útkeresésben, a megerősödésben és a döntés meghozatalában fontosak a tapasztalatok, a beszélgetések és a példaképek. Ha visszagondolok saját papi hivatásom alakulására, sokat köszönhetek a balassagyarmati szalézi Bosco Szent János Plébánia közösségének, ahol felnőttem. Az itt szolgáló atyák példája, a velük való beszélgetések, a közösségben vállalt szolgálatok – kezdetben aktív ministránként, később pedig animátorként – mind-mind segítettek abban, hogy vállaljam a papi hivatást. Később az esztergomi szemináriumi évek alatt, amelyek már a közvetlen felkészülést jelentették, is sok élmény és hatás ért.

Még kispapként megtapasztaltam, hogy olykor – talán félig-meddig öntudatlanul és szokatlan módon – mi is esz-közé válhatunk abban, hogy valaki elinduljon, vagy megerősítést kapjon a papi vagy szerzetesi hivatás útján. Volt rá példa, hogy egy későbbi kispap – ma már paptársunk – elsőként egy internetes honlapon keresztül, e-mailben érdeklődött a szemináriumi élet, a papság iránt, és ebből hosszú levelezés bontakozott ki.

Talán meglepő, hogy egyikük sem taglal kifejezetten gyakorlati megoldásokat, noha mindhárom benne élnek a hivatás-gondozásban. Teszik a magukét, sőt még azon felül is jócskán, egyszerűen a Szentlélekre hagyatkozva. Mert nem lehet mester-ségesen támasztani vagy akár csak megtar-tani is papi, szerzetesi hivatásokat. Lehet azonban melléjük állni és saját hivatásuk gyakorlásával példaként szolgálni.

■ TÁRNOKI ANDRÁS

(Az Esztergom–Budapest című folyóirat engedélyével)

„Jamaika a jamaikaiaké”

Ordass Lajos országos retorikaverseny Bonyhádon

► Egyházközépfokú oktatási intézményei közül már csaknem valamennyi kitalált magának egy-két olyan rendezvényt, amely – idővel – jó eséllyel pályázhat a jelentős hagyományoknak kijáró elismertségre. A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium kínálatában ilyen reményekre jogosít az Ordass Lajos országos retorikaverseny. Ezt a nemes versengést első ízben a mártírsorsú evangélikus püspök születésének századik évfordulóján hirdették meg, idén pedig halálának harmincadik évfordulója kölcsonzött jubileumi jelleget a március 28–29-én lezajlott – sorrendben egyébként hatodik – rendezvénynek.

Míg a klasszikus művészeti ágakban tu-catnyi versenyen, illetve pályázaton próbálhatják ki tehetségüket a középiskolások, addig az ékesszólás tudományában

A magiszter kategória győztese: Kupó Péter

ez idő tájt mindössze három megmérettetési lehetőség kínálkozik a számukra. Már önmagában ez a körülmény is sikerre érdemesítheti a bonyhádiak vállalkozását, nem szólva arról, hogy a halk beszédű, de rendkívül szuggesztív prédikátor hírében állt Ordass Lajos neve a rétori talentumok kamatoztatásának – meggyőződésünk szerint – legfontosabb területe iránt is felkeltheti az érdeklődést... (Más kérdés, hogy a mostani verseny 17 résztvevője közül csupán egyetlen fiatal akadt, aki lelkesíti pályára készül.)

A kollégium dísztermében zajlott verseny ünnepélyes megnyitására a gimnáziumépület emeleti folyosóján található Ordass-emléktáblánál került sor. Itt Hohlné Probst Éva igazgatóhelyettes köszöntötte a versenyzőket, majd két zsűritag – Krug Ferenc, az Evangélikus Pedagógiai Központ szakértője

A második helyezett Lobmayer Lilit egyszerűen még szószékéről is hallhatjuk...

és az egykor televíziós szerkesztő-riporterként ismertté vált (az eseményen az Ordass Lajos Baráti Kör is képviselő) Murányi László – irányította a figyelmet az evangélikus püspök emberi és igehirdetői erényeinek összefüggéseire. A retorika művelésének célja ugyanis nem

pusztán a minél szebb előadásmód, sokkal inkább a meggyőzés, az adott kérdéssel alkotott személyes vélemény, felismerés, vélt vagy valós igazság hiteles közvetítése. Mindenekelőtt ezt a verbális érvelési készséget értékelte a dr. Novothné Bán Erzsébet Tolna megyei szaknácádóval kiegészült zsűri is.

A gimnázium magyartanárainak munkaközössége – dr. Antóni Judit és Kutnyánszkyne Bacskai Eszter vezetésével – idén is felettebb izgalmas témacímeket jelölt ki. A Bonyhádon első ízben emelvényre állók (primer kategóriában) az „Ismerd meg önmagad! És kinyílik a világ?”, míg a retorikaversenyre második-, harmadikban visszatért diákok (magiszter kategória) a „Mi magunk vagy a külvilág a mérce?” kérdéssel kapcsolatban fejthették ki öt-öt percben az álláspontjukat. Másnap délelőtt a helyszínen kiosztott – hasonlóan fajsúlyos – témákban kellett szónoklatot rögtönözniük az elsősorban, de nem kizárólag evangélikus középiskolákból érkezett fiataloknak. Bár az írásba foglalt gondolatok többnyire színvonalasabbak voltak, mint előadásuk, a legnehezebb szónoki feladatnak azért Bonyhádon is a bemelegítésnek szánt klasszikus gyakorlat bizonyult, melynek során – gumicukorral a nyelv alatt – kellett egy szuszra kimondani a címbebeli mondatot: „Jamaika a jamaikaiaké!”

A hatodik Ordass Lajos országos retorikaversenyen mindkét kategóriában a nagykanizsai Batthyány Lajos Gimnázium és Szakközépiskola diákjai vitték el a pálmát, második és harmadik helyezettek a békéscsabai evangélikus oktatási intézmény diákjai lettek.

■ – TPK –

Latinul a líceumban...

Immár másodszor gyűltek össze a latin nyelv és a klasszikus kultúra ügyét támogató evangélikus középiskolák mind ezért lelkesedni kész diákjai március 28–29-én a soproni líceumban az evangélikus iskolák latin nyelvi versenyére. Az előző évhez hasonlóan idén is két kategóriában mérték össze tudásukat a diákok. A minor kategóriában első helyezést ért el Jurinka Ipolya (Fasor), másodikakat Varga Réka (Líceum), harmadikat Schallinger Artúr (Fasor); a maior kategóriában az első és a második helyet egyaránt licista diák – Hargitai Renáta, illetve Ikvahidi Adrienn – érdemelte ki lett, míg harmadik az orosházi intézményt képviselő Héjja Márk lett.

A zsűri elnöki tisztét és a döntő feladatainak összeállítását az idén dr. Ittész Dániel vállalta el, aki a verseny záró értékelésében kiemelte evangélikus iskoláinknak a latin nyelv oktatása iránti elkötelezettségét és az e területen végzett magas szintű munkáját.

A sorozatos oktatási reformok idején egyre több időt és energiát kíván a hagyományosan klasszikus iskolai értékek, így a latin nyelv megőrzése. Ezért a mostani rendezvénynek és versenynek a legfőbb örömteli tapasztalata, hogy a részt vevő diákok lelkesedése és szorgalma továbbra is biztosíthatja ezen értékek képviselésének folyamatosságát.

► EvÉlet-infó

Máté Réka felvételei

Önálló kiállítással mutatkozik be a bonyhádi Vörösmarty Mihály Általános Művelődési Központban Kirchné Máté Réka. A helyi rádió hírszerkesztője városszerte ismert fotóriporter, aki az elmúlt év őszén egy fotós tábor résztvevőjeként járt Erdélyben, ezen belül is főként Székelyföldön. Március 31-én nyílt tárlatán most az ott készült felvételei közül állított ki kerekén félszázat. A hónap végéig látható kollekciót az intézmény igazgatója, Juhász Józsa ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. Néhány darabjával bizonyára lapunkban is találkozhatunk majd, hiszen készítőjének személyében egyúttal az Evangelikus Élet egyik leghűségesebb külső munkatársát tisztelhetjük.

► EvÉlet-infó

A Duna II. Autonómia április 7-én, hétfőn 20.20-kor kezdődő, Vámos Miklós Klub című sorozatműsorának vendége Gyrylls Dániel. Az adást 2006-ban rögzítették az Alexandra Pódiumon.

Veszíts el egy könyvet!

Különleges játékra hív az orosházi könyvtár

► „Benne vagyok” – válaszolta egyszerűen az ismert újságíró, Vitray Tamás, amikor a „Veszíts el egy könyvet!” című játék indulása előtt megkeresték az orosházi Justh Zsigmond Városi Könyvtár munkatársai. A könyvtárosoknak, könyvkereskedőknek, kortárs íróknak – és a szervezők reménye szerint minél több játékosnak – köszönhetően hamarosan könyvekre bukkanhatunk telefonfülkékben, kávéházakban, autóbuszokon, pályaudvarokon vagy akár parkokban.

Az orosházi városi bibliotéka március 25-én indította útjára különleges játékát. Az ötlet egy könyvtárlátogató fejből pattant ki, megvalósítását az intézmény vállalta magára. A játék lényege a következő: a könyvtár munkatársai regényeket, helytörténeti monográfiákat és mesekönyveket hagytak el nyilvános helyen. A kötetek első oldalára ragasztott bejegyzésben azt kéri a megtalálótól, hogy elolvasás után maga is „felejtse ott” valamelyik vonaton, parkolóban vagy padon a könyvet, hogy mások is megtalálhassák. Azt is kéri a szervezők, hogy aki teheti, maga is veszítsen el egyet kedvenc olvasmányai közül, hogy minél több emberrel megismertesse és megszerettesse az adott művet.

■ – ELJÉCSÉ –

Az akció meghirdető azt kéri, hogy a saját könyvet elhagyó játékosok az alábbi szöveget ragasszák a hátrahagyott kötetekbe:

Szia! Ezt a könyvet szándékosan veszítettem el. Ha megtalálta, olvasd el, majd vedd el Te is! Tedd le a parkban egy padon, buszon vagy vonaton, orvosi váróban vagy a hivatali folyosó ablakpárkányán, az oviban, a suliban, kedvenc kocsmád pultján vagy a legközelebbi telefonfülkében – bárhol, ahol sokszor megfordulsz, ahol sok ember jár, és ahol megtalálhatják.

Ha kedved van, kapcsolódj be Te is a játékunkba úgy, hogy megváltasz egy kedves könyvtől. Helyezd el benne ezt a szöveget – a könyvtárban szívesen adunk ilyen lapot hozzá, de a blugunkról is letöltheted –, és hagyd el valahol. Esetleg beszélj rá másokat is ugyanerre.

Ha olyan könyvet találnál, melyet nincs kedved elolvasni, nem muszáj, de kérünk, a játékot akkor se szakítsd meg: vedd el másol!

Az elhagyott könyvek sorsát szeretnénk követni is. Könyvtárunk blogján – <http://blog.justhvk.hu/> – találsz egy fórumot, ott jelezheted, hogy melyik könyvet hol és mikor találsz meg, illetve azt is, hogy mikor és hol hagytad el újra. Ugyanitt leírhatod véleményed a játékról és a megtalált könyvről is.

Jó olvasást, kellemes szórakozást kíván

.....
aki elvesztette a könyvet,
valamint az orosházi Justh Zsigmond Városi Könyvtár könyvtárosai

A passióktól a Lakoma haláláig

A színijátás egyházi gyökerei

► Március 27-e a világon mindenütt a színház ünnepe, és rendszerint díszelőadással ünneplik magukat a „színházcsinálók”. Érdemes ilyenkor megemlékezni arról, hogy a középkori európai színijátás a templomi passiójátékokból, misztériumjátékokból és moralitásokból indult ki.

Bár az európai színijátás gyökerei az ókori görögökig nyúlnak vissza, a középkor embere mit sem tudott ezekről a „pogány” hagyományokról, és kénytelen volt újra felfedezni a színijátást. A kiinduló pont természetesen a templom volt, ahová nagy ünnepek idején összegyűltek a környékbeli falvak lakói is, és a mise valóságos látványossággá vált.

A szertartás-módosításra a legalkalmasabbnak a nagyhét tűnt. Rájöttek, hogy ha az evangéliumok szövegeit megfelelően tagolják, és felváltva olvasják fel, párbeszédnek hatnak. Így napról napra előadás élményszerűen vezeték végig a hívőt a Megváltó szenvedésén. Ezt a legelső drámai formát nevezzük templomi színijátéknak.

A 12. századi nagy templomokban papok és apácák játszották az egyes szerepeket, a gyülekezet tagjai pedig úgy érezhették, hogy ők azok a hajdani emberek, akik tanúi Jézus perének és kivégzésének. Az előadás szervezői még biztatták is őket, hogy vegyenek részt az indulatok ábrázolásában. Ez persze időnként odáig fajult, hogy a magukról megfeledkezett hívek trágár szavakat is bekiabáltak. A papok között voltak, akik néhezmenyesték ezt, és a játékok átvezették a templom előtti térre. Így született meg a 12. század folyamán a passiójáték.

Bár a passió szervezése még mindig papi felügyelettel történt, a szereplők egyetemi diákok, céhlegények lettek. Rendszerint felékesítették a templom előtti tér házait: az egyiket kinevezték a jeruzsálemi templomnak, a másik Pálus háza lett. A feldíszített épületek a díszletek őseivé váltak, a szereplők pedig olyan ruhákba öltöztek, amilyenek

az ókoriakét képzelték. A nézők állva vették körül a szereplőket, akik házról házra járva mondták a szent szöveget. Amikor elhangzott a halálós ítélet, a Jézust játszó legény vállára helyezték a keresztet, és elindultak a Kálvária, vagyis egy város környéki domb felé. Itt eljártak a keresztre feszítést is. Gyakran megesett, hogy a főszereplő izomszakadást szenvedett, de így is megérte, hogy az egész város előtt főszereplő lehetett.

A passiójátékok nagy hátránya az volt, hogy a történeten nem lehetett változtatni. A 13. századi Franciaországban kitalálták, hogy a Szentírás történetén kívül legendákat is lehet dramatizálni. Így születtek meg a mirákulumok. A szó csodát jelent, az elnevezés pedig arra utal, hogy a szentekkel mindig csodás dolgok estek meg. A szöveget diákok írták immár verses formában, és átalakult a játék helyszíne is. Az asztaloslegények nagy emelvényt ácsoltak, a takácsok szőnyegekkel takarták le, a festők pedig hatalmas vásznakra háttérrel pingáltak. Ezzel kész is volt a díszletes színpad.

Az újítást a strasbourgiak vezették be, de rövidesen Párizs is átvette. Az éppen ekkor elkészült Notre-Dame előtti térszemélyi hely volt színpadnak és nézőtérnek is. A leleményes párizsiak azt is felismerték, hogy ha elkerülik a nézőtérrel, meglehetik, hogy csak azokat engedik be, akik hajlandóak fizetni a látványosságért. Ilyenek pedig szép számmal akadtak a gazdagodó városban.

A francia színijátást igencsak fellelédítette egy lányregénybe illő história. Történt egyszer, hogy egy ifjú herceg Párizsba látogatott Filóp Ágost királyhoz, és megnézett egy mirákulumot. Annnyira megtetszett neki a főszereplő, a Szent Genovévát alakító ifjú szűz, hogy az előadás végeztével felment a színpadra, és mindenki szeme láttára megkérte a kispolgári családból származó leányzó kezét, aki irulva-pirulva igent mondott.

A történet után a céhmesterek lányai nagy kedvet éreztek arra, hogy kibontakoztassák színészi képességeiket. A színijátások – miután rájöttek, hogy ezzel pénzt is lehet keresni – egyre gyakrabban választották élethivatásul a szí-

nészi mesterséget. Társulatokba tömörültek, és járni kezdték a vidéket.

Franciaországban alakult ki a középkor harmadik drámatípusa, a misztériumjáték is. A vándortársulatok szekerei jelentették a díszletet. Ha egymás mellé állították a kocsikát, és pallóval összekötötték őket, könnyedén váltogathatták a helyszíneket. Később tovább egyszerűsítették a díszleteket, mert rájöttek, hogy alapvetően csak három színhelyre van szükségük: mennyországba, földre és pokolra. A történeteket pedig az Ó-, illetve Újszövetségből vették és rendszerint verses formában átirták. Igen kedvelt volt például Jób története, és a kezdőjelenet – Isten és a sátán fogadása – a műfaj nyitójelenetévé vált. A misztériumjátékok előadói később sajátos színpadformát is létrehoztak: háromemeletes játékerteret építettek, így jelképezve a mennyországot, a földet és a poklot.

A misztériumjátékok továbbfejlesztését jelentik a 13–14. századi moralitások, melyekben kizárólag megszemélyesített fogalmak szerepeltek. A cselekmény középpontjában olyan emberek álltak, akik az egész emberiséget jelképeztek. A nevíük is erre utalt: „Akárki”. A testet öltött fogalmak – Igazság, Hamisság, Jóság, Józanág, Részségesség – pedig igyekeztek hatni a magatartására.

Talán nem véletlen, hogy Franciaországban született meg a műfaj paródiája, a Lakoma halála című darab. A történet szerint sokan megharagszanak Lakomára, mert ahol megjelenik, mindenki lerészegedik, és duhajkodni kezd. Csakhogy nem olyan könnyű őt elítélni, mert a bírakra is éppen ilyen elkeserítő hatást gyakorol. Ezért olyan ítélőmestereket keresnek, akikre nem hat Lakoma. A Gyomorbag, a Puritán tartózkodás és az Alkoholelenség alkalmas arra, hogy a főszereplő felett ítélkezzen. De hiába ítélik el Lakomát, az ítéletet nem tudják végrehajtani, mert az örök, a gyóntató pap és a hóhér nyomban lerészegednek, amint meglátják az elítéltet. Tehát Lakoma halhatatlan... A darab jól szemlélteti, hogy a 14. század már túllépett az egyházi indíttatású színijátékon, és elindult a világi színijátás felé.

■ JÁNOSI VALÉRIA

► Hunyadi Mátvás ötszázötven esztendővel ezelőtti, 1458. január 24-ei királyi választásának emlékére reneszánsz évvé nyilvánította a 2008. esztendőt – egészen pontosan a magyar kultúra napjától, január 22-étől a jövő év ugyanezen napjág tartó időszakot – Hiller István oktatási és kulturális miniszter. A többek között Várszegi Asztrik pannonhalmi bencés főpát védnöksége mellett zajló programsorozattal nemcsak az igazságoként számon tartott uralkodó személye előtt kívánnak tisztelegni a szervezők, hanem a magyarországi reneszánsz művészetet is a középpontba kívánják állítani. Alábbi összeállításunkkal szerkesztőségünk is Mátvársra és korára igyekszik irányítani olvasóink figyelmét.

Csillag és holló

Kiállításorozat a Hunyadi Mátvás-évfordulón

► A reneszánsz évének első nagy eseményét hetekkel ezelőtt rendezték; a Szépművészeti Múzeumban a Medici családöt és korát bemutató tárlat világpremier volt. Ahhoz, hogy a 21. század ilyen messzi időszületet mutasson föl, szükséges, hogy hitelesen idézze a kor teljes kultúráját. Az építészetet, az irodalmat, a zenét és a képzőművészet értékeit. Nehezíti a feladatot, hogy a magyarországi reneszánsz esetében egy kiemelkedő személyiségű uralkodót, Mátvás királyt kell fénybe állítani.

Az Országos Széchényi Könyvtár a humanizmus és a korai könyvművészet dokumentálására vállalkozott. Mátvás reneszánsz udvara fogadja a látogatót. Mellette egy kódexmásoló műhely: leülhetünk, és kipróbálhatjuk az írópultot, sőt fel is vehetjük a korabeli ruhákat. Néhány percre szerzetesek lehetünk, másolhatjuk a kapcsos könyveket, s vágott végű libatollal írhatunk a délutáni csendben.

A következő állomás a díszítőműhely, az iniciálék különös világa. Ízeltől láthatunk a könyvtész felkészéséről. Bent a hűvös félhomályban vannak az eredeti kincsek. Az élő középkor remekei: az iskolás könyvek, a lelkipásztori segédanyagok, a liturgikus kötetek, a történeti művek. Külön teremben nézhetjük meg Vitéz János és Pier Paolo Vergerio, a jeles tudós emlékeit. Egy szép Mária-szobrot (1460–70), a határon túli ritkaságokat, a pozsonyi egyetem relikviáit, a híres nyomdász, Hess András működésének dokumentumait. Remek munkákat adott ki, majd elhagyta az országot. A nyomda nyom nélkül eltűnt, a híres iskola elhalt, Vitéz hatalmas könyvtára szétszóródott, a történelem e rendkívüli egyénisége a holló árnyékába került.

A Budapesti Történeti Múzeum Mátvás király udvarát idézi föl. Gyönyörű, féltett ereklye, Mátvás trónkárpitjából készített miseruha a terem közepén. A Hunyadi- és Szilágyi-címer másolatai; az ismert zöld-ikon-barna kályhacsempén a király trónoló alakja figyel. A „Kelet és Nyugat között” ciklus II. Pius pápa és II.

Mohamed török szultán portréját mutatja. Vitrinben nagy világtérkép 1486-ból. Érdekes Mátvás négy képmása: négy teljesen más férfi néz vissza ránk. Hosszú tárlókban titkos pecsétje és felségpecsétje, emlékérméi.

Beatrix királyné életét külön terem mutatja be. A nápolyi királyné huszon-négy évet élt Pannónia földjén, hazatérése után, 1508-ban halt meg.

Az utolsó rész a hadakozó országvezetőt mutatja be, aranyforintját és ezüsténnárját. Kardok, díszes pajzsok a vörös falakon, páncélruhák, kelyhek, poharak, majolikátalak. És végül az egyházi emlékek: olajképek, könyvek, oklevelek, történelmi szobor-templomból.

Meg-megállok, csodálom a Corvina könyvtár fő művét, a Mátvásnak Firenzében készült Biblia első, a király halála miatt be nem fejezett nagyobb részét. Ballagva lefelé a lépcsőn, a végső tanulást próbálom megfogalmazni. Mozgalmas, virágzó és sugárzó volt Mátvás királyunk udvarában az élet. Európai szintű mesterek jöttek, és alkottak remekműveket.

A múltidéző kiállítások visszaröpítik az embert fél évezreddel korábbra, a palotákba, a szorgos műhelyekbe, csendes könyvtárakba. A Firenzéből kölcsönzött kötetek mellett a hazai képek, szobrok, töredékek ragyogtatják: Mátvás király gazdag öröksége nem múló érték újabb század évre nekünk, veszendő magyaroknak.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Mátvás király második hitvese, a Nápolyban nevelkedett Aragóniai Beatrix állítólag többre becsülte a majolikákat, mint az ezüstöket. A csillogó fényű, színesen festett, ónmázás kerámiák – tálak, kannák, korsók – a kor luxuscikkei közé tartoztak. A királyné szép számmal hozott (illetve hozatott) belőlük új hazájába. Budán itáliai mesterek műhelyt is alapítottak, ahol elsősorban épületkerámiákat, padlócsempéket készítettek. Mindezekből a termékekből döntően csak töredékek kerültek elő.

Az Iparművészeti Múzeum Beatrix hozománya – Az itáliai majolikaművészet és Mátvás király udvara címmel megrendezett tárlatán a hazai régészeti emlékeket olaszországi magángyűjteményekből kölcsönözött, hasonló stílusú, épen megmaradt alkotásokkal egészítették ki. A kiállítás legértékesebb darabjai a Hunyadi Mátvás és Aragóniai Beatrix címereivel díszített, feltehetően Pesaróból származó úgynevezett Corvin-tálak, amelyek a New York-i Metropolitan Museum of Art, a londoni Victoria and Albert Museum és a Berkeley-i Phoebe A. Hearst Museum of Anthropology gyűjteményéből érkeztek Magyarországra.

■ V. J.

4 × a reneszánszról kiállításorozat

- Csillag a holló árnyékában – Vitéz János és a humanizmus kezdetei Magyarországon: Országos Széchényi Könyvtár; nyitva június 14-ig.
- Hunyadi Mátvás, a király – Hagyomány és megújulás a magyar királyi udvarban 1458–1490: Budapesti Történeti Múzeum; nyitva június 30-ig.
- Beatrix hozománya – Az itáliai majolikaművészet és Mátvás király udvara: Iparművészeti Múzeum; nyitva június 30-ig.
- Mátvás király öröksége a gótikától a barokkig – Reneszánsz művészet Magyarországon (16–17. század): Magyar Nemzeti Galéria; nyitva július 27-ig.

A kiállításokról, valamint a reneszánsz év más programjairól bővebb információ a <http://www.reneszanszev.hu/> honlapon található.

Kancsó Jézus-monogrammal

FOTO: VITÁLIS JUDIT

Mátvás re

Evangélikus műtárgyak is a tárlaton

► Mátvás király halálával – Heltai Gáspár szavaival élve – oda lett az igazság. Öröksége azonban megmaradt! A 16–17. századi késő reneszánsz művészet magyarországi emlékeiből március 28-án nyílt kiállítás a Magyar Nemzeti Galériában.

A kiállításorozat időrendben utolsó darabja a Jagelló-kortól az 1600-as évek végéig tekinti át a korszak művészetét. A tizenegy egységre tagolt összeállításban – a festmények, szárnyas oltárok, úri hímezések, ötvösmunkák, breviáriumok, kóruskönyvek, kódexek és a többi mellett – külön tárlókat szentelnek a bibliafordításoknak, így például a Károli Gáspár- és a Káldi György-féle szentírásfordításoknak. (Utóbbi kétféle címlappal is látható.)

A katolikus, az evangélikus és a református egyház e korból származó műtárgyai is fontos szerepet töltenek be a kiállításon. Megtekinthető többek között Hetesi Pethe Márton kalocsai érsek és győri püspök monumentális keresztje, az

Mikó Árpád „tárlatvezető”

Országos Evangélikus Múzeum Soproni Gyűjteményének egyik keresztelőtála, valamint a debreceni református Nagytemplom – máig használatban lévő – négy úrasztali kannája.

A kiállítás megnyitóját megelőző sajtótájékoztatót Berezky Loránd főigazgató és dr. Mikó Árpád kurátor, a galéria régi magyar gyűjteményének fősztályvezetője

Vendégségcsalogató udvari vigasságok

Hű, micsoda mulatságba cseppenék nemrég Mátvás király udvarában! Gólyalabasok, tűzdobálók, kardnyelők; móka, kacagás mindenütt. Vala ott célba dobálás, kötéltűzés, diótörés. Egész zsbivásár. Az udvarhölgyek is éppen játszani taníták kicsinyeiket, s vala ott nagy nevetés, hogy bekötött szemmel s furkósbottal kelle teregetni a tikmonyokat.

S aztán az a vendégsereg! Nagy-Magyarországnak sok-sok alattvalója – Erdélytől Vajdaságtól, Kárpátaljától Felvidéket át Muravidékig – kedveskedék királyának színpompás visellett, gyönyörű táncokkal. No meg a lakomát! Vala ott minden, mi szem-szájnak ingere. Csak úgy nyalánk zsirtól fénylő ujainkat a sok hús, kolbász, hurka, húsos erszény után. Jól is esék rá a gömöri csöröge, fánk, s csúszelek becsüllett a muravidéki bor.

Ezután következék csak igazán a királyi mulatság! Mert hát nem is íráom eddig, kedves ol-

vasóim, hogy menyegzőre készüle e távolból idesereglett vendégkoszorú. S hogy Mátvás királyunkat és majdani hitvesét illő módon köszöntse a pörnép is, udvari bolondunk – aki nem vala más, mint Róka Szabolcs énekmondó – megfelelő hajlongásra tanítá a polgárokat (ekkoron éppen Pesten, a Bourbon Rendezvényházban gyülekezvén). Aki pedig nem engedelmeskedék, nem úszá azt ám meg. Ott állának a királyi hajdúk, fenytésre előkészített pálcával.

Hát, láttatok volna csodát! Kárpátaljai atyánkfia, Zubánovics László megúszá a derest s a húsz botot, de csakis azért, mert márványba készül foglalni urának nevé, s épp ily fényes ünnepegsébe invitálá szük pátriájába. Hiába, no! Mátvás igazságos. Rádásul királyi ruháját levetvén kolozsvári polgárrá változék, s nem vala más, mint Ványolós András. De előbb még pengeté kardját, s keccesen lejté táncát. Az udvari ze-

elmondta, hogy az egyházi gyűjtemények a reneszánsz év egyházi bojkottjáról felröppent hírekkel ellentétben mindenben a rendelkezésükre álltak, és a megígért tárgyak mindegyikét megkapták tőlük.

Mint ismert, Bölskei Gusztáv református püspök még tavaly decemberben jelentette be, hogy – az egyházi közgyűjtemények állami támogatásának ez évre tervezett drasztikus csökkentése miatt – a Magyarországi Református Egyház nem kíván részt venni a Hiller István oktatási és kulturális miniszter által meghirdetett programsorozatban. A másik két történelmi egyház nem tett ilyen lépéseket, sőt a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia ez év januárjában közleményben tudatta, hogy a katolikus egyházra nézve alapítatlan a híresztelés. Február elején Hafenscher Károly, egyházunk országos irodájának akkori igazgatója lapunknak úgy nyilatkozott, hogy „az evangélikus egyház komolyan veszi kulturális misszióját. A reneszánsz év programjában részt veszünk, de hangsúlyozzuk: gyűjteményeink a nemzet, a köz javát szolgálják.”

■ – VITÁLIS –

nések, kik magokat negédes füvölának (Flauto Dolce) is nevezék, zenélének a kolozsvári táncosoknak. Nem is valának akárkik! Passamezzo együttesnek nevezék magokat, s diktálák a divatot. El is lesé a sok alattvaló azon nyomban az új táncot, s járá hajnalig.

Marasztalának engem is a vigasságban, a fő udvarnok Goldschmied József is, aki mindezt felele, pedig neki is dolga vagyon nyomai különösen a szárnyas oltárokon maradtak fenn, elsősorban a szépegségi templomokban. Ezeket átvette a reformáció lutheri ága.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

Az Égtájak Iroda legközelebbi rendezvénye a Határon túli magyar színházi estek a budapesti Thália Színházban.

A reneszánsz és a hun

■ DR. BARCZA BÉLA

A társadalom- és kultúrtörténet fontos fázisát jelenti a reneszánsz és a humanizmus – a filozófia, az irodalom, a képzőművészetek, a zene, sőt a divat vonatkozásában egyaránt. Vizsgáljuk meg röviden eredetét és a hazai reformációra gyakorolt hatásait!

A reneszánsz a 14–16. századi Itáliában kezdődött társadalmi, politikai, de főleg művészeti mozgalom, amely a középkori aszkézissel, világtagadással szemben az élet szépségét, a természetet, az emberhez való visszatérést hirdette.

A humanizmus a reneszánsz szellemi vetülete. Nem fogadta el az ember eredendő bűnösségét. Itáliában reneszánsz-humanista szemlemben működött például Dante, Petrarca, Boccaccio, Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarroti. Műveikben a reneszánszot jellemző szabad egyéniség és az addigi történelmi tekintélyektől független látás is megmutatkozott.

A humanistáknak a középkori egyházhoz való viszonya többé-kevésbé leplezetlenül ellenséges volt. A középkor addig csak egyházi műveltséget ismert, az egyház – mint legfőbb tekintély – minden tudományt a maga számára fog-

lalt le. Gyakran tőle távol álló kérdésekben (például csillagászat, geofizika) hirdetett „tévedhetetlen” véleményt. A humanizmus az egyházzal szemben mint világi irányzat lépett fel, amely nem ismerte el az egyház parancsoló tekintélyét, nyomtatékkal hangsúlyozta az egyén minden irányú jogait és lehetőségeit. Bírálni kezdte az egyházat a történelem fényében, tapasztalatok alapján. Megállapította, hogy az emberi visszaélések miatt az „egy, katolikus, szent, apostoli” egyház alakjában és tartalmában már nem egyezik meg Jézus Krisztus egyházával. Ez a megállapítás a múlthoz képest nagy haladás, a következményeit tekintve pedig nagy jelentőségű volt.

Nálunk, Magyarországon – fejlett polgárság hiányában – a nemesség lett a reneszánsz-humanista műveltség társadalmi bázisa. Az új világszemlélet, magatartás és életvitel az újkor hajnalát jelentette hazánkban is. Erősítette a nemzeti öntudatot.

Ha az anyanyelvűséget is a humanizmus jellegzetességének tekintjük, akkor már korán beszélhetünk a humanista szellem hazai nyomairól. Az Ómagyar Mária-síralom olvasásakor feltűnt, hogy Mária, az istenanya fájdalmi emberi (!) fájdalmak. A festészet felszabadult a bi-

zanci irányzat „szögletelessége” alól, és átalakulva, reális és élethű, természetes alkotásokkal díszítette a templomokat. Néhány protestáns templomban is megfigyelhetjük a falfestés nyomait (például Lovászpataon, Tarpa). A falfestések nyomai különösen a szárnyas oltárokon maradtak fenn, elsősorban a szépegségi templomokban. Ezeket átvette a reformáció lutheri ága.

A királyi kegy és a mecénáskodó dúsgazdag főnemesség, főpapok elősegítették a reneszánsz és a humanizmus hazai elterjedését, de sokáig csak a királyi udvar, a főpapok, a fő- és közpénemesség életét gazdagította.

Buda, Pozsony, Esztergom, Fehérvár, Sopron, Veszprém, Szombathely, Pécs és Várad jelentette a műveltségi központokat. Ott történtek figyelemre méltó kísérletek a haladó eszmeáramlat átvételére és népszerűsítésére.

Bizonyos mértékben a Rómával szembeni viszonylagos önállóságunk is előkészítő, humanista vonás volt. Mátvás előszeretettel jutalmazta híveit, kancellárjait, udvari embereit és saját rokonait papi javadalmakkal. Egyházi intézkedéseivel a főpapok kinevezési jogát fenntartotta magának. Ezzel lépéseket tett a pápától független, nemzeti egyház ki-

neszánnsza

Mátyás király egyházpolitikája

► Az egyik leghatékosabb magyar király volt Mátyás; trónra léptekor III. Kallixtus pápa úgy üdvözölte, mint Isten küldöttét, ki hivatta van nemzetét a belső viszályoktól megszabadítani s az ország erejét a törökök kiűzésére szentelni.

Az antik kultúra és a pogány életörömök felé forduló reneszánsz uralkodókat Európa-szerte a legjobb esetben is csak humanistaként lehet jellemezni, mintsem példamutató életet élő keresztény királyokként. Nincs ez másként az egyik legnagyobb magyar uralkodóval, Mátyással sem. A kortársak szemében ennek ellenére egyértelmű volt, hogy a magyar király szilárd tartópillére az egyháznak.

A király temetéséről szóló beszámoló is ezt erősíti. A történetíró Bonfini lejegyezte: „Ranzano Péter lucerai püspöknek, a tudós férfiúnak, a nápolyi követnek adatott az a megbízatás, hogy a szertartás alatt a királyt magasztalja. Dicső tetteiről eléggé ékes és hosszú beszédet mondott. Az országban és az összes főpap helyeslése közben részletesen kifejtette, hogy Mátyás királyt mint a keresztény világ védelmezőjét, a legyőzhetetlen fejedelmet, s aki a római egyházért mindig hatalmas érdemeket szerzett, joggal a szentek közé kellene iktatni.”

A kortársak tudták: nem túlzott a nápolyi követ, midőn Mátyás vallásosságát dicsérte, aki noha szilárdan hitt Istenben, mégis akár még a katolikus egyházzal is szembefordult, ha politikai céljai úgy kívánták. Erre számos példát lehetne hozni. Éles vitába került a főpapokkal az egyházi örökös főispánságával kapcsolatban. Ráadásul a magyar egyház fejként tisztelt esztergomi bíborost, Vitéz Jánost két ízben le is tartóztatta. Ilyenre egyébként legközelebb ötszáz évvel később vetemedett uralkodó. (Csupán érdekességként: őt is Mátyásnak hívták. Családneve Rákosi volt – Hunyadi Mátyást pedig azok kiáltották ki királyukká, akik a rákosi mezőn gyűltek össze.)

De térjünk vissza a 15. századba, hiszen Mátyás király, ha kellett, még a Szentszékkal is vitába szállt. A vita pedig nem nélkülözötte a komoly fenyegetéseket sem. Az egyházi javadalmak betöltésével kapcsolatban is szembeszállt a pápa akaratával, és boszniai hadjárata miatt is vitába keveredett vele. Mátyás realpolitikus volt, és ha az érdekei megkívánták, kemény hangú fenyegető levelet is írt a pápának. Egy ízben például megüzente, hogy kész „a kettős keresztet hármassal keresztet alakítani”, vagyis a latin kereszténységből a keleti egyházba átmenni, ha a pápa nem enged. És a pápa engedett...

Mindez azonban csak a mérleg egyik serpenyője. A másikba a személyes hitéről szóló tudósításokat kell berakni. Erre példa az az 1480-ban írt levél, melyben IV. Sixtus pápának kifejti: „Gondjaim, bajaim közül kiváltképp a szívemen viselem, hogy uralkodásom alatt országom minden templomát a hívek áhíttá tölthesse be.”

Mátyást ifjúkorában Szánoki Gergely, Kapisztrán János és Vitéz János nevelte. Jól ismerte azt a történetet, amelyet II. Pius pápa írt le

apjáról, aki a nándorfehérvári diadal előtt így biztatta katonáit: „Vagy megszabadítjuk Európát a törökök erőszakos uralmától, vagy elesvén Krisztusért, elnyerjük a mártírok koronáját!... Védjétek meg Krisztust!” Ezt a szemléletet hozta a szülői házból.

Mátyás király képmása – ismeretlen olasz szobrász alkotása (1480–90)

Uralkodása alatt végig nagy tisztelettel tekintett a szentekre. Ezt még az ellenségei is tudták róla. A török szultántól például ajándékba kapta Alamizsnás Szent János mumifikálódott holttestét, a porta így akarván elnyerni jóindulatát. A tetemet Mátyás a budai Vár kápolnájában helyeztette el, amelyet egy ajtó választott el a vallásos írók százait tartalmazó világhírű könyvtáratól. Szorgalmazta boldog Margit és Kapisztrán János szenté avatását, a pálos rend tagjai iránt érzett szeretete pedig legendás volt. Mint ahogyan legendás volt a műveltsége, beleértve a teológiát is. Bonfini feljegyezte, hogy több esetben is komoly teológiai vitát folytatott az udvarában megfordulókkal.

Ha tehát Mátyás király vallásosságát nézzük, akkor ezt az elmentépart egységben kell szemlélni. Az összképből pedig semmit sem von le az a tény, hogy Estei Hippolitot, Beatrix királyné rokonát hat éves korában esztergomi érsekké nevezte ki.

■ JEZSÓ ÁKOS

manizmus hazánkban

építése felé. 1468-ban ezt írta a pápának: „Főpapoknak nem mernék meggondolatlanul, találmokra akárkiket kinevezni (...), csak olyanokat, akiknek, egyéb eredményeken túlmenően, irántam való őszinte és szilárd hűségéről meggyőződtem.” Egy alkalommal megfenyegette a pápát, hogy inkább országával együtt elszakad a római egyháztól, sem hogy tőrje, hogy a pápa nevezze ki a magyarországi püspököket – a király hozzájárulása nélkül.

Mátyás visszautasított mindenfajta, Magyarország belügyeibe történő beavatkozást, megakadályozta a pápa adószedését is. Egy alkalommal szemébe mondta a pápa követének: „Őszentsége tehát tizedeket akar kapni. Bizony, nem fogtok kapni!” Egyházkormányzati érdekesség, hogy 1483-ban a gyermek Estei Hippolitot, felesége unokaöccsét tette meg esztergomi érsekké.

A magyar főpapság elvilágiasodása segítette az itáliai eszmék térhódítását. A főpapok mint kincstárnokok, kancellárok sokszor és sokat adtak a művészekre, és nemegyszer maguk is tevékenykedtek a művészetek valamelyik ágában (Vitéz János, Janus Pannonius, Bakócz Tamás, Oláh Miklós, Brodarics István, Temesvári Pelbárt, Laskai Osvát...).

Mátyás király különösen második fe-

lesége, Beatrix hatására tette Budát a külföldi és hazai humanisták kedvelt tartózkodási helyévé. Közülük is kiemelkedett Galeotto Marzio és Johannes Regiomontanus. Mátyás corvinái a humanista műveltség jelentős dokumentumai. Út-törő vállalkozása volt Hess Andrásnak, hazánk első könyvnyomtatójának a budai nyomdája.

A humanizmus terjedését segítette a közeli bécsi, krakkói és természetesen a pécsi egyetem, mert már nem kellett a humanista műveltségért a távoli Itáliába menni. A rövid ideig létező obudai és pozsonyi egyetem is humanista jelleggel működött.

Mohács humanistáink és alkotásaik temetője lett. A független Erdély művészetpártoló fejedelmei mentették értékeinket. II. Lajos király felesége, Mária királyné is művelt humanista volt. Különösen férje halála után rokonszenvezett a reformációval, amelyről már egyre gyakrabban beszélgettek, írtak...

A latint tartósan félévű magyar nyelvű kiadványok szerzői már a reformáció előfutárai: Komjáthy Benedek, Pesti Mészér Gábor és Erdősi Sylvester János. A Biblia egyes részeit fordították magyarra. Sylvester az első magyar grammatika (1539) mellett az Új-szövetség első, teljes fordítását is elkészítette

(1541). Műveik művészi módon, veretes magyarsággal szólnak meg.

Ezután a nagy részben magyar nyelvű, reformációs jellegű irodalmi alkotások következnek: prédikációkkal, népies iratokkal, hogy az ige továbbadásra mellett tanítsanak s erősítsenek a hazafiságra, az igaz emberségre.

A reneszánsz-humanista kultúra értékei szervesen beépültek hazánk történetébe: gazdagították a gondolkodást, a szép térhódítása pedig széppé tette a lakosság egy részének életét.

Végezetül vegyük sorra, hogy melyek a humanizmus és a reformáció közötti kapcsolópontok! Az emberszeretet. Az embernek és alkotásainak megbecsülése egyaránt megtalálható a humanizmusban és a reformáció egyházaiban. A függetlenség. A katolikus dogmák és előírások halmazával szemben hangsúlyos az egyén szabadsága és embertársaihoz, népéhez, hazájához való viszonya. Az egészséges kritika az egyházi és a társadalmi életben. Ezt a kritikát már nem lehetett elnémitani. Az anyanyelvű műveltség hangsúlyozása. Ezért sokat tett a humanizmus és a reformáció. Nyelvi-filológiai kutatásaival a humanizmus komoly segítséget adott a reformációnak. „Patvaros” nyelven hangzott a jó szó, hogy biztasson a jelenre és a jövőre.

Hunyadi-emlékhelyek a budai Várban

1458. január 24-én választották királlyá Hunyadi Mátyást. Mátyást, az igazságost, akit mind a hivatalos történetírás, mind a magyarság emlékezete, sőt a környező államok nem magyar ajkú népeisége is minden idők egyik legjelentősebb uralkodójaként tisztel.

Az évforduló alkalmából 2008-ban a reneszánsz éve elnevezéssel zajlik eseménysorozat: az egyes programokról a napisajtóból bőszéggel lehet tájékozódni. Az alábbiakban néhány, Corvin Mátyással és a Hunyadi családdal kapcsolatos – „rejtőzködő” – emlékhelyet keresünk fel a budai várkerületben.

Első állomásunk a Szent György tér. Itt, a Sándor-palotában székelő Köztársasági Elnöki Hivatal és a Nemzeti Táncszínház – a korábbi Várszínház – épületének, valamint az egykori Honvéd Főparancsnokság évtizedek óta romos építményének ölelésében, a tér közepén egy hajdani templom konzervált alapfalait találjuk. Az 1410 táján Zsigmond királyunk által emelt királyi kápolna régészeti feltárt és a nagyközönség számára is láthatóvá tett maradványairól van szó. Az egykori templomban helyezték örök nyugalomra Corvin Mátyás első feleségét. Az 1449-ben született Podjebrád Katalin Podjebrád György cseh király lánya volt. Igen fiatalon, első gyermekének, a leendő trónörökösnek a világra hozatala közben, 1464-ben halt meg. A templom török időköt túlélt falait 1767-et követően bontották el. Szintén a templomrom őrzi a trónon Mátyást követő II. Ulászló király feleségének, az utolsó vegyes házi király, II. Lajos édesanyjának, Candalei Anna királynénak a földi maradványait.

A Hess András tér 4. számú épület napjainkban vendéglátóipari egységként üzemel. Kevésbé ismert, hogy ez a tulajdonképpen három, az 1300-as években emelt házból az 1700-as években összeépült építmény egyik középkori tagja a Hunyadi család budai városi palotája volt. Egykori fontossága és szépsége ma is átsugárzik az épületéből. Elég csak a bal oldalán láthatóvá tett egykori falmaradványaira, első emeletének eredeti ablakkeretére, kapubejáróira, két kapualjának gótikus ülfülkéire és gótikus lakótermeire pillantani. A másik két középkori épületrész egyikét 1522-ben Bátor István erdélyi vajda bírta, a másik Szeged város tulajdona volt.

Mátyás király második, Aragóniai Beatrixsal kötött házassága is gyermektelen maradt. Egyetlen utóda az 1457-ben házasságon kívül – egy német polgárlánytól, Edelpeck Borbálától – született fia, Corvin János volt. Mátyás öt szemelte ki utódjául, de a király halálát követő küzdelmekben Corvin alulmaradt. Az utolsó Hunyadi,

Corvin János Kristóf nevű kisfia hat éves korában, 1505-ben hunyt el. Korai halála a Hunyadi-ház fennmaradásának minden esélyét és reményét szertefoszlatta.

A budai várkerületben, az Úri utca 49. szám alatt ma is áll és látható Corvin János palotájának egy része. A 14. században emelték gótikus stílusban. Eredeti tulajdonosa után Szerencsen-háznak hívták. 1410-től a Gara család birtokolta, majd ezután került az ifjú Hunyadi János tulajdonába. A 18. században beépült a klarisszák kolostorába, melyet 1784-ben a Királyi Kúria, majd a magyar Helytartótanács számára terveztek át, az országgyűlés is többször tartotta itt üléseit. A napjainkban az MTA intézeteinek helyet adó épülettömb déli oldalán láthatjuk a páratlanul ékes Hunyadi-emlékhelyet.

Végezetül térjünk vissza a Hess András térre, az 1–3. szám alá. A domonkosok Szent Miklós-temploma 1252 körül épült ezen a helyen. A kolostorépületben a 14. századtól Studium Generale néven működött domonkos oktatási intézmény, mely egyben Buda városának első iskolája is volt. 1478-ban Mátyás király itt helyeztette el tudományegyetemének teológiai és filozófiai karát. A török hódoltság idején mindkét épületrész szinte teljesen elpusztult, a templomot löstállónak használták.

Az épületegyüttesre a felszabadító ostrom mért újabb csapást. Ezután a templom megmaradt részeiben a hadsereget kiszolgáló pékség működött, majd a jezsuiták palotájának egyik szárnyába olvasztották be. A kolostor az 1784-ben épült gimnázium épületébe tagozódott.

Szerencsére számos részlete manapság is megfigyelhető a Hilton Szállóda részeként előtűnve, illetve a bástya falát képezve. Ilyen a két modern épülettömb között emelkedő, 1926-ban felújított, 15. századbeli templomtorony, a ma is látogatható főhajó és szentély, illetve a templom és kolostor számos alap- és támfala.

A Hess András térre néző jelenlegi toronymaradvány ékessége a kilenc méter magas Mátyás-emlékmű. A gazdagon díszített, reneszánsz stílusú műemlék eredetijét Hans Olmützer készítette a szászországi Bautzen városa számára 1486-ban – Hunyadi Mátyás iránti hódolata jeléül. A Várban álló másolatot Lux Kálmán tervei alapján a főváros állította 1930-ban; érdekesség, hogy létezik ezenkívül egy másik másolat is, ez a VI. kerületi Egreskertben található. A kompozíció központi alakja a teljes királyi díszben feltűnő Hunyadi Mátyás életnagyságú szobra; koronáját két angyal tartja. A feliratokon kívül azoknak a területeknek a címerai láthatók, melyek felett egykor az igazságos király uralkodott.

■ REZSABEK NÁNDOR

Mátyás emlékműve a budai Várban

Új fordításban alapvető hitvallási iratunk

Beszélgetés Reuss Andrással és Bódi Emesével

HIRDETÉS

Meghívó

Van-e helyem? Hol a helyem? címmel nyugdíjas papnék és papnők országos találkozóját tartjuk április 19-én 9.30-tól a Budapest-Deák téri gyülekezet első emeleti termében. Az alkalomra nyugdíjas és özevgy papné testvéreket várunk, de a nyugdíjba készülő vagy még aktív papnék is hivatalosak.

Program:

9.30: Gyülekezés, köszöntés

10.00: Áhítat – dr. Fabiny Tamás püspök

10.45: Panelbeszélgetés

Választ ad...

...a Biblia – dr. Varga Gyöngyi

...a család – Zászkaliczky Péter

...az egyház – ifj. Hafenscher Károly

...a korszak – D. Székely Imre

...a nyugati kultúra – Beate Peschke

12.15: Ebéd

13.30: Csoportbeszélgetés

15.00: Záróáhítat – dr. Muntagné Bartucz Judit

Kérjük, jelentkezését április 11-ig juttassa el az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalának a címére: 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 24., telefon: 1/394-2335. Mabilon Székely Imrénével lehet jelentkezni a 20/824-3441-es számon.

HIRDETÉS

Felhívás

Soltvadkert város közös protestáns temetőjében gyülekezetünk új ravatalozó építését tervezi. Várjuk olyan tervezők jelentkezését, akik felajánlás formájában vállalkoznak az építési tervek elkészítésére. Jelentkezés: evangélikus egyházközség, Homoki Pál lelkész, 6230 Soltvadkert, Dr. Grätzer u. 1. Telefon: 20/824-3998.

HIRDETÉS

Egyházunk Női Missziói Szolgálata a Biblia évében asszonyhétvégét rendez Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban május 22–25. között *Szóltan rábeszélés – Az élet igehirdetése* címmel. (Az alkalom 22-én vacsorával kezdődik, és 25-én ebéddel fejeződik be.) A jelentkezéseket május 5-ig kérjük eljuttatni a Női Missziói Szolgálat címe: 1085 Budapest, Üllői út 24. Érdeklődni a 20/824-2791-es mobilszámon, illetve a marta.pinter@lutheran.hu e-mail címen lehet.

HIRDETÉS

Meghívó a közép-európai protestáns találkozóra

Pozsony, 2008. június 27–29.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Külső Osztálya szeretettel várja mintegy hetven gyülekezeti tag jelentkezését a közép-európai protestáns találkozóra. Az autóbusszos utazás költségeit egyházunk vállalja; a résztvevőktől személyenként összesen 15 euró részvételi díjat várunk, amely összeggel a helyszínen a kollégiumi elhelyezéshez kell hozzájárulniuk. Ez az összeg a szálláson kívül napi egyszeri étkezést biztosít. A reggeliről és a vacsoráról a résztvevőknek kell gondoskodniuk.

A találkozóra az MEE Külső Osztályán lehet jelentkezni írásban (1085 Budapest, Üllői út 24.), e-mailben Cselovszkyné Tarr Klára (klara.tarr@lutheran.hu) vagy Schulek Edit (edit.schulek@lutheran.hu) címén, illetve faxon (1/266-5532) április 15-ig.

Mivel a jelentkezéseket egyenként regisztrálnunk kell a Szlovákiai Evangélikus Egyház honlapján, arra kérjük a jelentkezőket, hogy lehetőség szerint a jelentkezésor adjanak meg telefonos elérhetőséget.

Testvéri köszöntéssel:

Dr. Fabiny Tamás, a külügyekért felelős püspök
és Cselovszkyné dr. Tarr Klára
(MEE Külső Osztály)

► **Az evangélikus egyház hitvallási iratainak legutóbbi megjelenése (1957) óta több mint ötven év telt el, ezek a példányok könyvesboltban már nem kaphatók. Éppen a napokban kerül azonban a boltokba a Luther Kiadó idén induló, ezen iratokat közreadó sorozatának elsőként megjelenő kötete, amely az *Ágostai hitvallás magyar fordítását közli. Borítójára nem véletlenül került a kettes szám: a könyv a sorozatnak valójában nem az első, hanem a második része; az elsőben majd az ökumenikus hitvallások magyar fordításai kapnak helyet. A fordítókat, Reuss András professzort, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének vezetőjét és Bódi Emese latintanárt a fordítói munka nehézségeiről és szépségeiről, valamint az új kiadás jelentőségéről kérdeztem.***

B. E.: Századunkban is – és minden időben – nélkülözhetetlen dokumentumnak tartom az *Ágostai hitvallást*, mert szinte minden megállapítása a Bibliából igazolható.

– *Hogyan oszlott meg a munka a latin nyelv-tanár és a rendszeres teológus között?*

– *Miért vált szükségessé az Ágostai hitvallás új fordításban való közreadása?*

REUSS ANDRÁS: Az *Ágostai hitvallást* az elmúlt négy évszázad mindegyikében kiadták egyszer vagy kétszer magyar nyelven. A 20. század kivételes ebből a szempontból, mert három fordításban öt kiadása jelent meg. Egy-egy kiadás tehát általában hosszú ideig forog közköze. Ez pedig azzal jár, hogy évtizedek telnek el, míg a kisebb-nagyobb hibákat ki lehet javítani. Az utolsó kiadás óta, melynek példányai mind elfogytak már, eltelt ötven év. A kérdés az volt, hogy megjelenesse-e a kiadó a régi hibákkal, vagy javítsunk rajta.

– *Az utóbbi mellett döntöttek.*

R. A.: Igen. A jelen fordítás nem teljesen új, hanem Nagy Gyula 1957-es fordítását vette alapul, felhasználva Paulik János (1896, 1900) és Pröhle Károly (1930, 1943) fordítását. Oktatói munkám során észrevettem és feljegyeztem sajtóhibákat, némely helyen a fordítást nem tartottam egészen pontosnak. Esetleg alkalmasabb magyar szót vélünk találni. A két, azonos tekintélyű eredeti szöveg – latin és német – közül a korábbi fordításoknál is határozottabban csak a latin szöveget vettük alapul. Egy újabb kiadásnál az amerikai evangélikusok angol fordításához hasonlóan mindkét alapszöveget lefordíthatnánk és párhuzamosan közölhetnénk.

BÓDI EMESE: A magam részéről úgy gondolom, minden alapvető művet ötven év elteltével újra kell gondolni, még akkor is, ha az adott dokumentum cáfollhatatlan igazságot tartalmaz. Nyelvünk ennyi idő elteltével változik, új szavak keletkeznek, mások feledésbe merülnek. Ezenkívül régebbi korok emberei hat-nyolc soros mondatokat is képesek voltak elolvasni és értelmezni. Ma célszerűbbnek láttuk, hogy rövidebb mondatokra tördeljük az ilyen hosszúakat.

– *Milyen jelentőséget tulajdonítanak a 21. században a régi hitvallásoknak?*

R. A.: Eric Till 2003-ban Lutherről készült filmjének a befejezése: megérkezik a hír, sikerült elérni, hogy a birodalmi gyűlésen felolvassák az *Ágostai hitvallást*. Nemcsak a kereszténység, hanem az emberiség történetében is kiemelkedő esemény, ha emberek egy csoportja közösen tud mondani valamit, s erre még évszázadokkal később is emlékeznek, és belőle a maguk számára erőt merítenek. Az *Ágostai hitvallás* Európa és a keresztény egyház válságos idejében úgy ragadta meg az evangélium értelmét, hogy ezzel megújulást munkált akkor, és még számunkra is mutatja, miként lehetséges az ember igazi, gyökeres megújulása.

B. E.: A munkamegosztást már vállalkozásunk elején tisztáztuk. Otthon készültünk, majd naponta összeültünk, én egy mondatot lefordítottam, jeleztem a fordítással kapcsolatos problémákat, elmondtam a különböző lehetőségeket, Reuss professzor az egyes szavak jelentésének árnyalatairól kérdezett. Sokszor mondtam, hogy döntsön ő, mert nem teológus, hanem bölcsész vagyok, és inkább a többszörösen összetett mondatok szerkezetét tudom vizsgálni. Amennyiben bizonyos fordítást a latin szöveg semmiképp nem tett lehetővé, ezt megfelelő tisztelettel jeleztem. Miután így ízeire szedtünk egy mondatot, megállapodtunk egy olyan megoldásban, amely mindkettőnk számára megfelelt. Ezek után tértünk rá a következő mondatra. A munka végig ezzel a módszerrel folyt.

ÁGOSTAI HITVALLÁS

A Magyarországi Evangélikus Egyház hitvallási iratai

LUTHER KIADÓ

is elismerhetné. Ez a munka sok olyan részletet dolgoz fel, amely így együtt számos, eddig nem ismert elemet tár az érdeklődő hazai közvélemény elé.

– *Az Ágostai hitvallás sietve összeállított dokumentum. Milyen fordítási nehézségeket okozott ez?*

B. E.: Felfokozott történelmi helyzetben született a hitvallás, ezért lehetségesnek tartom, hogy más körülmények között Melanchthon bizonyos kérdéseket még pontosabban kifejtett volna, ahogyan ezt az *Apológiában* meg is tette. Persze a két dokumentum jellege más. A birodalmi gyűlés és a császár elé csak az alapvető tételeket kellett terjeszteni, hosszas értekezésre nem volt mód. Néhol nagyon tömör a fogalmazás és nehezen fordítható; a latin nyelv lehetőséget ad arra, hogy bizonyos kérdéseket nagyon finoman fogalmazzunk meg vagy lebegtessünk. Az ilyen szövegek egészen pontos fordítása lehetetlen. Gondolok itt a tizedik cikkre, amely az egyik legfontosabb kérdéssről, az úrvacsoráról szól.

R. A.: Mivel a betervezés és felolvasás időpontját kitűzték, tény, hogy határidőre kellett az egykoriaknak dolgozniuk. A feljegyzések szerint Melanchthon még az utolsó éjszakán is csiszolt a szövegben. Ezért jogos azt mondani, hogy sietve összeállított dokumentum. Figyelembe kell venni azonban azt is, hogy Melanchthon akkor már több hónapja dolgozott – másokkal vitázva és beszélgetve – hasonló iratokon. Wittenbergi egyetemi tanárként pedig napi munkája során állandóan foglalkozott ezekkel a kérdésekkel. A hitvalláson nem érződik sietség vagy kapkodás, sokkal inkább az, hogy alaposan végiggondolt és igényesen csiszolt szöveg.

– *Hozott-e új teológiai felismeréseket a fordítói munka professzor úr számára?*

R. A.: A fordítás során először is megragadtam a latin szöveg tömörsége és világossága. Korábban is tudtam ugyan, hogy eredetileg nem volt cikkekre osztva, de csak a fordítás során értettem és éreztem meg ennek a jelentőségét a tartalomra nézve.

A hitvallás történetével foglalkozva korábbi ismereteimnél sokkal mélyebben láthattam bele, hogy mindkét oldalon voltak az egyház egysége iránt mélyen elkötelezett emberek, akik a végsőkig fáradoztak az egység megőrzésén, bár erőfeszítésük végül nem járt eredménnyel.

– *Milyen örömeik és nehézségek adódtak az „ókoros” Bódi Emese számára a középkori szöveg fordítása közben?*

B. E.: Én, aki klasszikus latinnal foglalkozom, kíváncsian tekintettem erre a szövegre. A humanista Melanchthon gyönyörű latin mondatokat fogalmazott. Néhány kötőszót másként használt, mint a klasszikus ókori szerzők, bizonyos kifejezésekkel és szavakkal kapcsolatban tájékozódnom kellett, hogy ezek a kifejezések a teológiában mit jelentenek. Ez a tájékozódó tanulás végtelen nagy örömet jelentett. Istennek adok hálát naponta, hogy ebben a munkában részt vehettem!

– *Az irat második fő része az egyházi reformokat tárgyalja. Vannak-e olyan pontok, amelyek ma különösen is aktuálisak?*

R. A.: Ismeretes, hogy a második fő rész a reformációban megszüntetett visszaélésekkel foglalkozik. Ha azt nézzük, hogy ezek a kérdések ma nincsenek előtérben, akkor el lehet intézni őket az a, hogy ez a rész már nem érdekes. Ha viszont arra figyelünk, hogy miként érvelnek itt az evangélikusok, akkor más, hasonló kérdésekre nézve is fontos szempontokat nyújt a hitvallás.

B. E.: A hitvallás második fele megfelelő történelmi ismeretek nélkül nem könnyen érthető, ezt tanári munkám

tapasztalatai alapján mondom. Történelem–latin szakos tanár vagyok; amikor a hitvallás második részében tárgyalt témákról gimnazistáknak beszéltem, azt mondták, hogy a visszaélések az itt leírt formában már nem léteznek – erre utalt professzor úr is. Ám ez a rész a hitvallás része, nélküle nem egész. Amit a szerzetesi fogadalmakról vagy az ételek közti különbségtételről olvashatunk, azt ma is elmondhatjuk. Természetesen más szavakkal fogalmaznánk, de a leírtak igazságtartalma nem kérdőjelezhető meg.

– *Lesz-e folytatása a közös munkának?*

R. A.: A fordítási munkát tulajdonképpen 2000-ben fejeztük be. Azóta már csak kisebb javításokkal foglalkoztunk. A történelmi rész 2006-ban készült el. A közös munka pedig máris folytatódik, hiszen tavaly óta fordítjuk az *Ágostai*

hitvallás védőiratát, az *Apológiát*. Ez a munka még két évet is igényelhet. A Luther Kiadó pedig szeretné hat kötetben megjelentetni mind a tíz hitvallási iratunkat.

– *Kiknek ajánlják olvasásra ezt a kötetet?*

R. A.: Az *Ágostai hitvallás* szövegét és a csatlakozó történelmi-teológiai tanulmányt minden evangélikusnak ajánljuk. Nemcsak illene mindannyiunknak ismeriük névadó hitvallásunkat, de hiszünk, hogy lelki haszonnal fognak hozzá. Jó lenne gyülekezeti alkalmakon is elővenni és megbeszélni. Nemcsak a múlt, hanem az evangélium mai ajándékának elfogadása és következményeinek megélése miatt is.

Az evangélikusok között különösen is gondolok a teológiai hallgatókra. Remélem, hogy igényesen segítséget kapnak tanulmányaikhoz.

A különféle ökumenikus párbeszéd, így az 1999-ben Augsburgban aláírt evangélikus–római katolikus Közös nyilatkozat a megazulásról, felkeltették más felekezetekhez tartozó keresztények érdeklődését is hitvallásunk iránt. Az első kézből való tájékozódáshoz elengedhetetlen az *Ágostai hitvallás*.

A 16. század és a reformáció története, illetve az egyháztörténet iránt érdeklődők is haszonnal olvashatják ezt a – mai kifejezéssel élve – ökumenikus lelkülettel megírt hitvallást és történetét.

B. E.: Gyülekezeteink tagjainak ajánlom, mivel a dokumentum teljesen a Biblián alapul, és egyházunk legalapvetőbb tanítását tartalmazza. Kíváncsian lenne, hogy gyülekezeti alkalmakon részletesen foglalkozzanak vele! Szól ez a kiadvány mindenkinek, aki vallja, hogy Jézus a mi Megváltónk, életét adta értünk, és általa mehetünk az Atyához. Elengedhetetlen, hogy történelem, irodalom, filozófia és más tudományok képviselői is behatóan tanulmányozzák ezt a hitvallást. Egyszóval mindenkinek szól!

■ DR. OROSZ GÁBOR VIKTOR

A Magyarországi Evangélikus Egyház hitvallási iratai 2. – *Ágostai hitvallás. Fordította dr. Reuss András, Bódi Emese. Luther Kiadó, 2008, 208 oldal. Ára 2200 forint.*

► Százötven éve hunyt el Johann Evangelista Gofner, a katolikus papból evangélikus lelképásztorrá lett prédikátor, misszionárius, író.

Az egyháztagnak fogadalma

Az én egyházam Krisztus egyháza. Olyan emberekből áll, mint amilyen én vagyok. Az én igyekezetem vagy közönyösségem is hozzájárul ahhoz, hogy olyan, amilyen. Azt szeretném, hogy az egyházam lámpa legyen a zarándokok számára, és vezesse őket Krisztushoz, a jóságához, igazságához és szépséghez. Az lesz, ha én is az vagyok.

Az én egyházam barátságos, ha én is az vagyok. A templompadok telve lesznek, ha én is segíték megtölteni őket.

Az én egyházam nagy munkát fog végezni, ha én is munkálkodom.

Az én egyházam nagylelkű adományozó lesz, sok célt támogat majd, ha én is nagylelkű adakozó vagyok.

Az én egyházam sokakat vonz istentiszteletere és testvéri közösségéhez, ha én is példás, vonzó keresztény életet élek.

Az én egyházam a hűség és a szeretet, a bátorság és a hit egyháza, a nemes lélek egyháza, ha én is azzá teszem, ha én is telve vagyok mindezekkel. Ezért Isten segítségét kérve újra odaszentelem magamat annak, hogy én is legyek olyan, amelynek egyházamat szeretném látni.

Győzelem

Ha elfelejtetek vagy elhanyagolnak, ha tudatosan mellőznek, és te mindezt alázattal vállalod, és Uradnak hálát adsz minden sértésért és megáztatásért, akkor – az győzelem.

Ha a jót, amit teszel vagy tenni akarsz, mások kigúnyolják; ha vágyaid meghiúsulnak; ha a többiek pont azt teszik, ami neked nem tesz; ha tanácsodat semmibe veszik, nézetidet nevéssé teszik, s te mindezt zúgolódás nélkül, türelemmel, szeretettel elfogadod, akkor – az győzelem.

Ha neked minden étel jó, ha mindig hálás vagy érte; ha minden ru-

házzal, minden társasággal és életkörülménnyel, a magányossággal és mindennel, ahogy Urad vezet, elégedett vagy, akkor – az győzelem.

Ha mások rosszkedvét, ingerültségét, panaszkodását, minden rendetlenségét, pontatlanságát, amelyekről nem tehetsz, mérgeződés és zúgolódás nélkül elviseled, akkor – az győzelem.

Ha a körülötted lévő különbségét, lelki érzéketlenségét, saját hibáik iránti vakágát elnézed, ha másoktól mindenféle üldözést elszed, s mind elviseled úgy, amint azt Jézus Krisztus hordozta, akkor – az győzelem.

Becsületesség a pénzügyekben

Naponta kell meghoznunk a döntést, hogy üzleti és magánéletünkben becsületesen fogjuk intézni a pénzügyeket.

Ide tartozik például az is, hogy szólnunk-e a pénztárosnőnek, ha véletlenül többet ad vissza. Vagy történt-e már önnel olyan, hogy nem mondta el a teljes igazságot valamiről, amit el akart adni, nehogy elriassa a vevőt? Befizet-e minden adót, amelyet törvény szerint be kell fizetnie az államnak? Mindig az igazat mondja-e ügyfeleinek a konkurenciáról, még akkor is, ha emiatt esetleg ők kapják meg a megbízást? Ezek a döntések azért tűnnek olyan nehéznek, mert legtöbbször mások sem járnak el tisztességesen a környezetünkben.

Talán meglepő, de a Bibliában több száz igeverszól arról, hogy Isten teljes őszinteséget vár tőlünk. Péld 20,23 például ezt mondja: „Utálja az Úr a kétféle súlyt, és a hamis mérleg nem jó dolog.” 3Móz 19,11 határozottan fogalmaz: „Ne lopjatok, ne hazudjatok, és senki se csalja meg honfitársát!” Péld 6,16–17-ben pedig – többek között – azt olvassuk, hogy utálatos az Úr előtt a hazug nyelv...

Döntsük el, milyen normának akarunk megfelelni! Különösen fontos, hogy a vezető egyenes jellemű legyen,

mivel viselkedése mintát ad a beosztottnak. A vezető becsületessége lesz a norma számukra is.

Egy teherszállító cég tulajdonosa cowboycizmat kezdett viselni a munkahelyén. Hat hónap leforgása alatt minden férfi alkalmazottja csizmában járt dolgozni. Aztán a vezető hagyományos félcipőre váltott, és hat hónapon belül a többi férfi is félcipőben jelent meg.

Nincs ez másként a becsület terén sem. A nem egyenes vezetőknek a követőik sem lesznek azok. „Ha az uralkodó hallgat a hazug beszédre, minden szolgálja bünyösé válik.” (Péld 29,12) Egy cég vezetője a becsület terén is példát kell, hogy mutasson; csak a saját becsületességének mértéke szerint várhatja el a beosztottaitól, hogy becsületesen járjanak el.

Egy nagy nemzetközi építkezési vállalat igazgatóját megkérdezték, hogy miért nem fejlesztenek olyan országokban, ahol elfogadott gyakorlat a megvesztegetés. Így válaszolt: „Soha nem építünk azokban az országokban, mindegy, mekkora profitra van kilátás, mert nem engedhetjük meg magunknak. Ha az alkalmazottaim tudják, hogy mint cég nem vagyunk becsületesek, előbb-utóbb lopni fognak. Becstelenségük hosszú tá-

von többé kerülne, mint amennyit az adott beruházáson kerestünk volna.”

Maradjunk feddhetetlenek! Egy cég éppen a költségei lefaragásán dolgozott, amikor kiderült, hogy alkalmazottai gyakran kezdeményeznek távolsági telefonhívásokat személyes ügyben a cég számlájára. Az igazgató nem gondolta volna, hogy részben ő maga okozza a problémát. Mivel otthoni telefonjáról nagyjából ugyanannyi üzleti hívást bonyolított, mint ahány személyes hívást a céges telefonjáról, úgy gondolta, nem érdemes tételes elszámolással és költségtérítéssel bajlódnia. Beosztottai azonban csak azt látták, hogy mennyit telefonál személyes ügyben a céges telefonján. Úgy vélték, ha a főnöknek szabad, akkor nekik is. A vezetőkre különösképpen vonatkozik, hogy „a gonosz minden fajtájától tartózkodjatok”, mert tetteik példabértüké mások számára. (1Thessz 5,22)

Legyünk elszámoltathatók! Hogyan maradhat egy vezető becsületesen minden körülmények között? Úgy, hogy elszámoltatható. Szükség van egy olyan ellenőrző, egyensúlyt fenntartó rendszerre, amely nem csorbítja a vezető tekintélyét, de rászorítja, hogy elszámoljon a tetteivel.

■ HOWARD DAYTON
(Forrás: Monday Manna)

Nagypénteki keresztsors

Szűk vasúti átjáró tövében, az útkezeszede mellett állt egy feszület. A korpusz s a kereszt sem volt már túl jó állapotban, kikezdte az idő vasfoga. Mégis megdöbbenő s felkavaró látványossága lett a településnek, amikor valaki ledöntötte. Arra szoktam autózni, mikor a szórványba megyek. Szomorú sóhajjal vettem tudomásul, hogy nyilván ez is a vandalizmus áldozata lett. A környéken őket is nagyon felbolygatta az eset.

Aztán a sok szóbeszéd után meglett a magyarázat: egy, a szűk átjáró miatt tolató kamion döntötte le. Kicsit megnyugodtak a kedélyek: talán mégsem olyan elvetemült ez a világ! A törött keresztet elszállították, a csonka talpazat szomorú mementóként a helyén maradt.

Így telt el jó néhány hónap, mígnem a nagypénteki istentiszteletra hajtva mozgást láttam a ledőlő kereszt tövében: kőfaragó mester emberei dolgoztak Krisztus keresztjén. S mikor az istentiszteletről hazafelé jöttem, már el tudtam olvasni a márványtábla feliratát is: „Isten dicsőségére 2008”.

A nagypénteki csendben hálát adtam Istennek.

■ SCHALLER BERNADETT

HETI ÚTRAVALÓ

Krisztus mondja: Én vagyok a jó pásztor. Az én juhaim hallgatnak a hangomra, és én ismerem őket, ők pedig követnek engem. Én örök életet adok nekik. (Jn 10,11.27–28)

Húsvét után a 2. héten az Útmutató reggeli és heti igéi a pásztortól gyülekezet

képét vetítik elének, ahol Jézus a halálból örök életre vezetni nyáját. Ezért Dáviddal vallhatja minden juha: „Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.” (GyLK 683) Kétszer jelenti ki: „Én vagyok a jó pásztor”, „...és én életemet adom a juhokért.” (Jn 10,11.14.15) És „mert az Úr beszéde igaz, és mindent hűségesen cselekszik” (Zsolt 33,4; LK), sokakkal együtt osztom Luther e szilárd meggyőződését: „Én a Krisztus kedves báránya vagyok. Jó pásztor ő, aki megkeresi elveszett juhokáját. Vállára vesz, s nekem csak engednem kell, hogy hordozzon. Mért félnék akár az ördögtől? Míg Pásztoromat meg nem tagadom, addig nem veszhetem el.” Az ünnep epistolai igeszakaszában Péter hatszor utal az Úr szenvedő szolgájára (lásd Ézs 53,4–11). Jézus nélkül mindenki csak tévelyeg, de a nyájáért szenvedő jó pásztor keresztáldozata gyógyulást szerez. „Mert olyanok voltatok, mint a tévelygő juhok, de most megtértetek lelketek pásztorához és gondviselőjéhez.” (1Pt 2,25) Hogy Mózes halála után „ne legyen olyan az Úr közössége, mint a pásztor nélkül való nyáj”, ő „maga mellé vette Józsuét (...), rátette a kezét, és beiktatta tisztébe” (4Móz 27,17.22.23). Pál szerint az Úr újszövetségi gyülekezetének a pásztorolására „Isten minket, apostolokat, utolsóként állított”. A korinthusiakat is ő vezette Jézushoz, és atyai szeretettel írja: „Kérlek tehát titeket: legyetek az én követőim.” (1Kor 4,9.16) Őt is megragadta Krisztus, hogy tanúbizonyságot tegyen róla a pogányoknak, Jézus „más juhainak” is. Főpapi imádsága végén Jézus értük könyörög: „...azokért is, akik az ő szavukra hisznek énbennem; hogy mindnyájan egyek legyenek!” S ez az utolsó kívánsága: „Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, azok is ott legyenek velem, ahol én vagyok, hogy lássák az én dicsőségemet...” (Jn 17,20–21.24) A jó pásztor gondoskodik nyájáról e földön; ma is elhív és elküld némelyeket „pásztorokul és tanítókul, hogy felkészítse a szenteket a szolgálat végzésére, a Krisztus testének építésére” (Ef 4,11–12), amely a gyülekezet, ahol minden tag feladata: „...hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.” (Mk 16,15) Nagycsütörtök éjszakáján még „mindnyájan megbotránkoztok bennem (...), mert meg van írva: Megverem a pásztor, és elszélednek a nyáj juhait” – mondja Jézus (Mt 26,31; lásd Zak 13,7). Ámde pünkösöd után a Szentlélek „tanít majd meg titeket mindenre” – ígéri búcsúbeszédében Urunk. Főpásztori szolgálatának célja: „...elmegek helyet készíteni a számotokra (...), hogy ahol én vagyok, ott legyetek ti is.” (Jn 14,26.23) A jó pásztor kizárólagos úttá, Isten nyilvánvaló valóságává s örök életté lett nyája számára. Ez Krisztus élő gyülekezetének képe: „Megy a pásztor hazafelé a gyöngykapun át. / Juha vagyok: követem a pásztor lábnyomát. / Kitárják a gyöngykaput. / Jézus nyája hazajut. / Jézus nyomán örök égi fénybe visz az út.” (EE 542,3)

■ GARAI ANDRÁS

1%

Adószám: 18113640-I-41

**Pro Cultura
Lutherana
Alapítvány**

Örömmel és köszönettel vennénk, ha pártfogóink, barátaink gondolnának az evangélikus gyűjtemények közös alapítványára,

amikor adójuk 1%-áról döntenek. A kedvezményezett neve és címe: Pro Cultura Lutherana Alapítvány 1052 Budapest, Deák tér 4.

Akarom!? Most!?

Egy országiszerte látható reklám a következőt üzeni: „Akarom. Most.” Mennyire jellemző ez a gondolkodásmód a világra! Mennyire jellemző rám? Nagyon is... Igen, akarom. Kell, mert jár, mert tetszik, mert ki akarom próbálni, kíváncsi vagyok rá, megengedhetem magamnak.

Mikor? Most, azonnal, rögtön. Nem várok, kell az élmény, ha már nem szerezhetem, nézhetem, ízlelhetem meg minél hamarabb, akkor nem is olyan vonzó. Előbb akarom, mint mások, mert ha nem én vagyok az első, akkor rögtön veszt az értékéből. A legjobb, ha nem kell érte komoly erőfeszítést tenni. Van ez így tárggyal, filmmel, új fajtájú édességgel, zenével. Sokszor elhiszem, hogy így kell gondolkodni, s így is viselkedem.

Krisztusom, jól van ez így? „Kérjetelek, és adatik nektek...” (Mt 7,7)

Úgy kell lennie, ahogy a mennyei Atya akarja, hiszen ő még nálam is jobban tudja, mire van szükségem és mikor, már azelőtt, hogy megfogalmaznám (Mt

SZÓSZÓRÓ

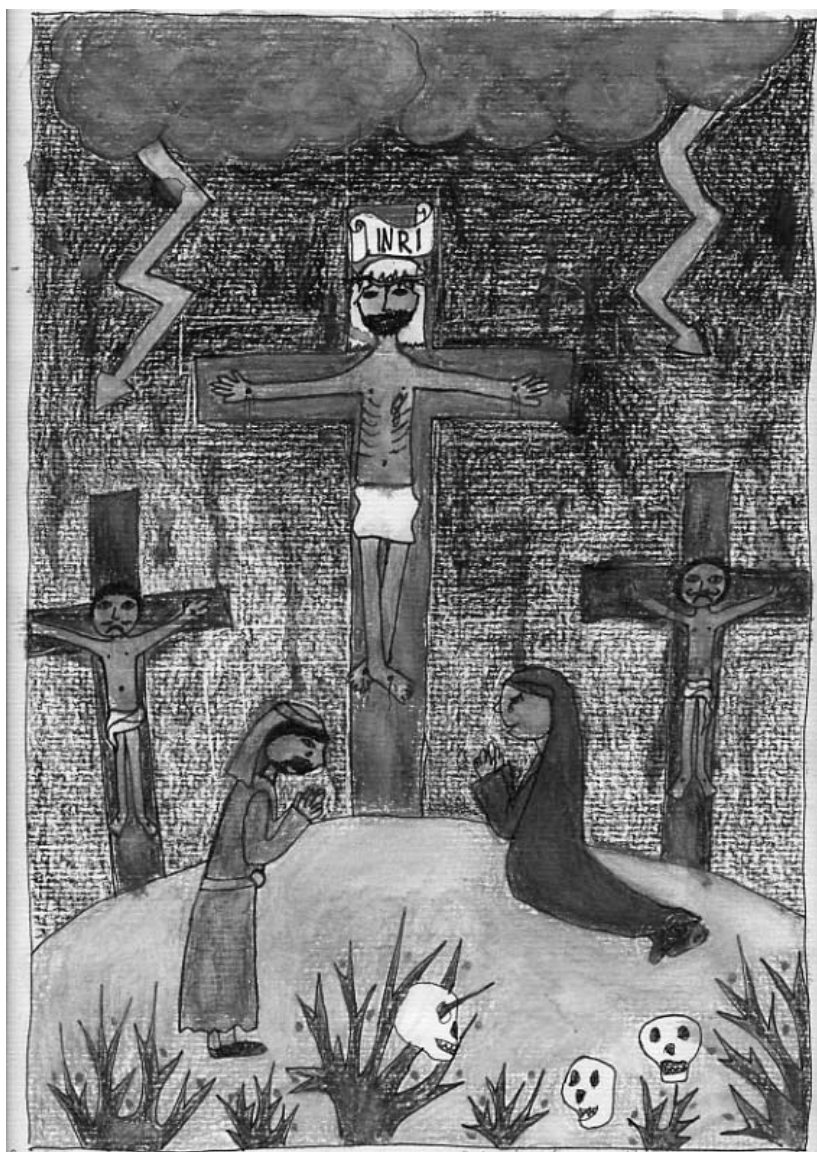

Iffjúságirovat-gazda: Balog Eszter

6,8). Az *Evangelikus énekeskönyv* 387. énekének második sora – „És mindent, mindent adj meg énnekem...” – nem ragadható ki, bár emberi természetünk erre hajtana bennünket, hanem csak a harmadik sor fényében nyeri el értelmét: „...mi lelkem hozzád vonja, hozzád kösse!”

Édesatyám! Életem oly sok mindenben szenved hiányt; kérek, add meg ezeket úgy és akkor, amikor te jónak látod! Ha pedig ez soha nem következik be, akkor kérek, értesd meg velem, miért nem. De ha nem értem meg, akkor is megnyugszom akaratomban, mert tudom, hogy az jó.

■ RAB FERENC LEVENTE

Zenthe Ilona (12 éves) és István (9 éves) rajza: Golgota

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Fóti Evangélikus Egyházközség

A gyülekezet története a régmúltba, a 16. századra nyúlik vissza, azonban a ma-roknyi evangélikus közösség gyülekezetté szerveződése csak az 1820-as években kezdődhetett el. Először imaház és iskola létesült nagyon szerény körülmények között. A gyülekezet akkor a szomszédos Csomád filiája volt.

Magyar Rádió

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Április 13-án, a húsvét ünnepe utáni harmadik vasárnapon 10.04-től istentiszteletet hallhatunk az MR1 – Kossuth rádió hullámhosszán Fót-ról. Igét hirdet dr. Cserháti Szabó Izabella lelkész.

Több évtizeden keresztül a közösség kántortanítói és gondnokai voltak a gyülekezeti élet „motorjai”. 1864-ben határozták el a templomépítést, de a nehéz anyagi helyzet miatt a tényleges munkát csak hét évvel később, 1871-ben tudták elkezdni. 1873. szeptember 7-én tartották meg a fölépült templomban az első istentiszteletet. Ekkor kolerajárvány pusztított a környéken, ezért felszentelés nélkül vették használatba az épületet. Erről a napról minden esztendőben áldozati vasárnap keretében emlékezünk meg.

Az egyházközség lélekszámban a 20. század első két évtizedében gyarapodott a leglátványosabban. Ekkor épült a parókia, az új iskola és a tanítólakás, és be-

ben az idősokban történt a templom megnagyobbítása is. Mind a mai napig ezek az épületek nyújtanak otthont gyülekezeti életünknek.

Máig hatóan sok áldást jelentettek az 1940–50-es évek országos konferenciái és evangélikusai. Az akkori Mandák Otthon azóta is működik, helyet adva Magyarországi Evangélikus Egyház Kántorképző Intézetének.

Egyházközségünk része a mogyoródi, százötz lelkes leánygyülekezet. Itt is rendszeresek az istentiszteletek, biblia- és hittanórák.

Az anyagyülekezetben a szokásos felnőtt-, ifjúsági és gyermekalkalmak mellett idős mozgáskorlátozottak délelőtti teáját, énekkari próbákat, családi istentiszteleteket, házaspárok, illetve családok délutánját, nyári gyermektáborokat, presbiteri hétvégeket és kisebb-nagyobb kirándulásokat tartunk. Komoly feladatot jelent Budapest vonzaskörzetében az erőtlenedő gyülekezeti tradíciók ellenére megtartani vagy megtalálni igazi arcunkat. A katolikus gyülekezettel közös alapítványunk tartja fenn az Időskorúak Átmeneti Gondozóházát, és házi betegápolást végez. A város baptista, református, katolikus közösségeivel együtt létrehozott Közművelődési Egyesület működte az Ökumenikus Általános Iskolát és Gimnáziumot, amelynek hitoktatói munkájában és lelki életében szintén részt vállalunk.

A gyülekezet lelkésze 1995 óta Cserháti Szabó Izabella, felügyelője Haskó Sándor. Munkatársai: Bohus Imre, Zászkaliczky Pál nyugdíjas lelkészek, Novotny Dániel doktorandusz lelkész; a hitoktatásban Kertész Eszter, a kántori szolgálatban Laukó Levente, az énekkar vezetésében Domokos Éva segít. Az istentiszteleten az utóbbiak közreműködésével szolgál énekkarunk.

Duna

A Duna Televízió Isten kezében című sorozatműsorának következő adásában, április 5-én, szombaton 12.10-től a nyíregyházi Oltalom Szeretetszolgálatról láthatunk beszámolót. A megyeszékhelyen 1999 óta ez – a Magyarországi Evangélikus Egyház által üzemeltetett – intézmény végzi a hajléktalanellátást. Az épületben nappali melegedő, éjjeli menedékhely, átmeneti szálló és anyavóv segíti a krízishelyzetbe jutottakat. Az adásban megismerhetjük a szeretetszolgálat nemrégiben átadott nappali szolgáltató központját is, amelyben a népkonyhán kívül oktató- és foglalkoztatótermek és egy tartós bentlakást nyújtó otthon is segítik a környék fedél nélküli élőt. Szerkesztő: Nevelés Zoltán, operatőr-rendező: Horváth Tamás. Ismétlés: Duna II. Autó-nómia, április 6., vasárnap, 11.15 és Duna Tv, április 8., kedd, 7.25.

ISTENTISZTELETI REND | 2008. április 6.

Húsvét ünnepe után 2. vasárnap (Misericordia Domini). Liturgikus szín: fehér.
Lekció: Jn 10, (1–5)11–16; 1Pt 2, 21–25. Alapige: Ez 34, 10–16. 31. Énekek: 334., 261.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Bencéné Szabó Márta; II., Húsvétölgyi út 193., Fehér de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 II. Sztojanovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) Iványi Gábor; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Fehér Károly; Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4. de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv., családi) Gerőfi Gyuláné; de. 11. (úrv., kántátás) Zászkaliczky Péter; du. 6. Vincze Katalin; VII., Városligeti fasor 17. de. fél 10. (családi) Szántó Enikő; de. 11. (úrv.) Aradi György; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Szabó Bertalan Péter; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Szabó Bertalan Péter; VIII., Bláthy Ottó u. 10. (Betánia Szeretetszolgálat) de. 9. (úrv.) Benkóczy Péter; IX., Haller u. 19–21. I. emelet de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; du. 7. (vespera) Koczor Tamás; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. (úrv.) Benkóczy Péter; Kerepesi út 69. de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (úrv., Tamás-mise) dr. Béres Tamás; XI., Németölgyi út 138. de. 9. dr. Blázy Árpádné; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv., családi) Keczkó Pál; de. fél 12. (úrv.) dr. Bácskai Károly; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (úrv.) Kende György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kende György; Zuglói, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kende György; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. (úrv.) Blatniczky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Kósa László; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Kósa László; Rákosszabó, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; Rákosliget, XVII., Gőzön Gy. u. de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Hulej Enikő; Pestszentlőrinc, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) Hulej Enikő; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; Budakeszi (református templom) de. fél 9. Lacknerné Puskás Sára.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Puskás János

1933–2008

Eltemettük Puskás János nyugalmazott lelkész testvérünket. Március 7-én a budakeszi temetőben családtagjai, lelkésztársai, barátai, volt gyülekezetének tagjai vették körül koporsóját. Hetvenöt évet élhetett.

Lelkészcsaládból származott. Édesapja több mint negyven évig Beleden volt lelkész. A középiskolát a soproni líceumban végezte. 1951-ben jelentkezett az evangélikus teológiára, amelyet akkor költöztettek Sopronból Budapestre. Csak előfelvételinek vették fel, ő azonban szorgalmasan hallgatta az előadásokat, sikeresen vizsgázott, és engedélyt kapott arra, hogy a következő tanévet már másodévesként kezdhesse.

1956. december 27-én Ordass Lajos püspök szentelte lelkésszé Beleden. A segédlelkézi szolgálatot Diósgyőr-Vasgyárban kezdte. Mivel esperesét, Balikó Zoltánt – akit 1956-ban választottak a Borsod-Hevesi Egyházmegye esperesévé – sok politikai támadás érte, a mellette töltött segédlelkézi idő nagyon tanulságos volt számára. Később Kisfaludon volt kihelyezett segédlelkész. Ekkor vette feleségül Csizsár Éva óvónőt, akit Miskolcon ismert meg.

Két lányuk született, akikben Isten sok örömmel ajándékozta meg őket.

1963-ban a hánta-ászár-kisbéri gyülekezet választotta lelkészévé, majd hét esztendő múlva a pusztavámi evangélikusok lelképásztorává lett. Szolgálatának ezen idejére esik a bányaművelés miatt megrokkant templomépület vasbeton rögzítő keretbe foglaltatása és az új paplak felépítése, valamint a móri szórvány gyülekezetté fejlesztése.

Jó gyakorlati érzékkel megáldott,

szerény és hűséges szolgatársunk volt, aki egész életét az Istentől kapott szolgáltra szánta. Ebben hűséges segítő-társa volt felesége. Egyházmegyéjéből több tisztségre kapott megbízást, melyeket igyekezett a legjobb tudása szerint betölteni.

Puskás János nyugdíjba vonulása után lelkész nővére, Győr-szemerére, majd Győrbe költözött a házaspár. Pár év után a győri Evangélikus Szeretetház lakói lettek, majd – miután veje Budapestre került – a nyugdíjas lelkészek otthonában laktak Budán. Élete utolsó két évtizedében hosszan tartó, súlyos betegség terhére Isten-től kapott türelemmel és lelki erővel.

Koporsója mellett veje, Lackner Pál protestáns tábori püspök végezte az igeihirdetés szolgálatát, a sírnál pedig volt diák- és lelkésztársai búcsúztak tőle. Lelkészsé szentelésének ötvenedik évfordulójára készített visszaemlékezését ezek a sorok zárják: „Köszönöm, Uram! Kegyelmed adott erőt a szolgálat végzésére. Kegyelmed vigyen be az örökkévalóságba!” Az a reménységünk, hogy Isten meghallgatta a kérését.

■ MAGYAR LÁSZLÓ

Fuchs Albert fizikus emlékezete

► A 19. században a pozsonyi evangélikus líceumban két kiváló, országos hírv fizikus is oktatott. Kováts-Martiny Gábor működésére tavaly egy Bartha Lajos csillagászat-történetessel készített interjúban emlékezünk. Jelen írásunkkal a kétszáz esztendeje született Fuchs Albertnek állítunk emléket.

Fuchs Albert 1808. április 8-án a Szepes vármegyei Lőcsén született lutheránus családban. Apja, Fuchs János Sámuel Késmárkon nevelőként dolgozott, később ugyanitt a lelkézi szolgálatot választotta, eközben a lőcsei líceum jó nevű professzoraként vált ismertté, Lembergben pedig lelkész és szuperintendensként működött.

Az ifjú Albert kőfaragónak készült, de a családi hagyományokat folytatva végül rászánta magát, hogy ő is tanári pályára lépjen. Tanulmányait a lőcsei evangélikus líceumban kezdte, majd a pozsonyi líceumban igen erős teológiai alapon részesült. 1829-től 1832-ig Triesztben nevelőként dolgozott; tudományos kutatói

tevékenysége innen indult: a biztos megélhetést jelentő tanítás mellett a tenger élővilágát tanulmányozta. Ezután folytatta tanulmányait: Johann Joseph Littrowtól szerzett alapos asztronómiai ismereteket – ő korábban a Gellért-hegyi egyetemi csillagvizsgáló társigazgatójaként is dolgozott, akkoriban pedig a bécsi obszervatórium igazgatója s az egyetem professzora volt –, a matematikát pedig a világhírű Karl Friedrich Gauss göttingeni csillagigazgatótól, egyetemi tanártól sajátította el, majd Jénában fejezte be diákezeit.

1832-ben ismét Magyarországon, a Felvidéken találkoztunk vele. 1832 és 1838 között a selmecbányai evangélikus gimnázium és líceum professzoraként oktatott filozófiát és teológiát, 1838-tól 1846-ig Eperjesen fizikát és matematikát tanított, majd 1846 és 1876 között a pozsonyi líceum matematika- és természettan-professzora.

Igen termékeny szerző. Legismertebb műve az 1845-en Kassán, majd 1854-ben Pesten kiadott Természetan elemei, mely az egyik legelső magyar nyelvű tankönyv. A korszak legkorszerűbb ismeretanyagát átadó kötet az anyag mibenlétével, az erőhatások fizikájával, hangtannal, fény-

tannal, hőtannal, a mágnességgel, elektromossággal, csillagászzal és meteorológiával foglalkozott. Fuchs cikkei többek között a Magyarhoni Természetbarátban, a pozsonyi Verhandlungen des Vereins für Naturkunde zu Pressburgban és Fresenius Zeitschrift für Analytische Chemie elnevezésű szaklapjában láttak napvilágot. Meg kell még említeni egy további tankönyvét, az alsó osztályos gimnazisták számára 1853-ban Pozsonyban kiadott, Ázsiának földrajza címűt.

Gyermekei is követték a tanári és tudományos pályán. Az 1843-ban született Fuchs Tivadar a bécsi császári és királyi természetrajzi múzeum osztályigazgatója, a bécsi tudományos akadémia tagja lett. Az 1851-es születésű, matematikus Fuchs Károly Budapestben, Sopronban, Pozsonyban és Pancsován tanított mennyiségtant és fizikát. Ismert személyiség volt unokatestvére, a mérnök Fuchs Frigyes, aki Új-lublun volt főerdész.

Fuchs Albert, a kiváló polihisztor, a szigorú, de igazságos tanár, az őszinte és barátságos ember 1876 után, nyugállományba vonulását követően Pozsonyban töltötte idős éveit. Itt hunyt el 1894-ben.

■ REZSABEK NÁNDOR

Folytatódik a majosi templom felújítása

A kétszázhuszonegy éve épült bonyhád-majosi evangélikus templom tornya egyre rosszabb állapotba került az elmúlt években. Az Oktatási és Kulturális Minisztériumtól műemlék-vedelem céljára elnyert hét és fél millió forint tette lehetővé tavaly, hogy megkezdődjenek a felújítási munkálatok; ezen összeg kiegészült az evangélikus egyház, illetve Bonyhád Város Önkormányzata, a Majoson élők és az elszármazottak által nyújtott anyagi támogatással.

Az idén újabb munkálatokra kerül sor: a templom főhomlokzatát szeretnék renoválni. A szükséges közel hárommillió forint már rendelkezésre áll – tudtuk meg Makán Hargita lelkésztől. A tavalyi adományokból maradt összeget a Magyarországi Evangélikus Egyház kiegészítette, mivel az Országos Egyházi Iroda Építési és Műemléki Osztályának vezetője, Mekota Ervin is úgy ítélte meg, hogy a templom felújítását egészen a lábázig be kell fejteni. A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal megadta a folytatáshoz szükséges engedélyeket.

A főhomlokzaton kívül 2008-ban a templom főbejárata és a hozzá vezető lépcsősor is megújul, amire nagy szükség van, hiszen jelenleg balesetveszélyes állapota miatt nem használják. Az evangélikus egyház keretein belül működő Gusztáv Adolf Segélyszolgálattól ötszáz ezer forintot nyert a bonyhád-majosi gyülekezet erre a célra. Ezenkívül az 1805-ben öntött nagyharangot fogják meg felújítani idén, új járommal, új mechanikával fog működni.

Egy további pályázatuk elbírálására is várnak a majosiak; ha elnyerik a támogatást, az utcafronton lévő parókiaépület homlokzatának renoválására is sor kerülhet.

■ MÁTÉ RÉKA felvétel

A teremtett világról az istentiszteleten

„Uralkodjatok a tenger halain, az ég madaraiban és a földön mozgó minden élőlényen!” (1Móz 1,28)

Hosszú évszázadokon keresztül sokan úgy értelmezték a teremtéstörténetek végén feladatként kapott bibliai mondatokat, hogy a Föld kizsákmányolása, távoli területek leigázása, a túlnépesedés és egyéb jelenségek igazolását megleljék a Szentírás szavai között. Olyan teológiai tanítások is akadtak, amelyek képviselői úgy gondolták, hogy az előbb említett uralkodáselmélet elfogadhatatlan, de a Szentírás nem mond sokkal többet az embernek a földhöz fűződő kapcsolatáról, ezért ők a Biblián kívül keresték az etikai alapvetéseket. Más vélemények szerint egyenesen el kell vetni a vallásban fellelhető válaszok és megoldások lehetőségét, hiszen az, ami alapján korábban a természetet kizsákmányolták, most nem szolgálhat a természet védelmének ideológiai alapjává.

Azonban a Biblia könyveinek alaposabb exegézise, az egyházatyák és a későbbi teológusok írásainak tanulmányozása megmutatta, hogy egészen más természetsszemléletet és teremtéshit ad a Biblia az ember és a többi teremtmény, az ember és a teremtett világ kapcsolatára nézve. Ma már számtalan helyen olvashatunk arról, hogy a Szentírás nem a teremtett világ feletti uralkodásról, hanem annak gondnokságáról, sáfárságáról beszél. Ha az „uralkodjatok” és „hódítsátok meg” szavaknak az ószövetségi kontextusaiban vizsgáljuk a jelentésüket, akkor kiderül, hogy nem a zsarnok, kizsákmányoló uralkodó képét jelenítik meg, hanem a felelős gondnok feladatairól szólnak.

A Genézis második fejezetében még

szorosabb kapcsolatot találunk az ember és a természet kifejezésére vonatkozóan: az ember (adam) szó játék azzal a szóval, amely a földet (adamah) jelöli, amelyből az ember teremtett. Az őstörténetek (például 1Móz 9,9–11) és a mózesi törvények (például 2Móz 20–23, 3Móz 25) az embernek a világgal való közvetlen és szerves kapcsolatát mutatják, s a teremtett világ jóságát erősítik meg.

Számtalan zsoltár (például 8, 19, 65, 96, 104, 145–148) témája Isten máig aktív tevékenysége a teremtett világban és Isten dicsőítése a természet által. A bölcsességirodalom a természetet mint Isten megismerésének és magasztalásának közvetítőjét állítja elénk, és felhívja a figyelmet arra, hogy Isten nem csak az ember hasznára és kedvéért alkotta meg a természetet (például Jób 38–39). A próféták az embernek a teremtett világgal szemben elkövetett bűnei ellen is szólnak (például Ézs 24, Jer 2, Hós 2).

Az evangéliumok a természet szeretetét is példázzák Jézus szavain, tettein és természetsszemléletén keresztül (például Mt 6,25–34, Lk 12,13–34;16;19). Az újszövetségi levelek pedig számos helyen (például Róm 8,18–25; Kol 1,15–23; 1Kor 15,20–28; Ef 1,10) beszélnek arról, hogy Krisztus megváltó munkája nemcsak az emberre, hanem az egész teremtett világra vonatkozik.

Mai világunk sok tekintetben különbözik a Ó- és Újszövetség emberének világától. Ha technikai-etikai kérdéseinkre vagy környezeti krízishelyzeteinkre próbálunk explicit választ találni, akkor nagyon nehéz helyzetbe kerülünk. Am a környezeti krízishelyzetekkel és a világváltozásokkal szembeesülő keresztény

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserpes Csilla
E-mail: ararat@lutheran.hu

ember a közösségi alkalmakon is igényli az Isten–ember–világ hármas kapcsolat kérdéseinek a megbeszélését.

Törekedjünk arra, hogy közösségi alkalmaink témáiban és tartalmukban is tükrözzék a környezettudatos szemléletet! Ennek a célnak az eléréséért a közösség vezetője és a közösség minden egyes tagja is nagyon sokat tehet. Érdemes átgondolni, hogy épületeink környezettudatos módon való kialakítása mellett vajon a gondolkodásunk, a hiteletünk is kap-e elég motivációt a fenntartható közösség létrehozásához és megvalósításához.

A bibliaórák, hittanórák, vasárnapi igehirdetések, ifjúsági alkalmak, nyári táborok, egy-egy csendesnap megszervezésekor és lebonyolításakor teret kap-e a természet kérdése is témáink között? Az áhítatok, prédikációk alapigéi között helyet kapnak-e a teremtett világról szóló igehelyek is? Hálát adunk-e a természet kincseiért olyan alkalmakon, mint például a teremtés napja (pünkösöd utáni 2. vasárnap) vagy az aratási hálaadó ünnep? Alkalmainkon előfordulnak-e a teremtésről szóló énekek, imádságok? Szoktuk-e olyan környezetben tartani alkalmainkat, amely a természethez fűződő kapcsolatunkat szemlélteti pozitív vagy negatív példaként?

■ KODÁCSY-SIMON ESZTER

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Ragyogva tűz a napsugár

Tisztelt Szerkesztőség!

Csermák Zoltánnak a húsvéti számban megjelent, *Valóban föltámadt* című cikkére kell reagálnom, pontosítva néhány adatot. Ezt írja: „...Johann Sebastian Bach *Ragyogva tűz a napsugár* című kórusművének alapja a BWV 630. számú korálélőjáték...” A *Ragyogva tűz a napsugár* nem eredeti kórusmű, hanem egy magyar, ráadásul világi kórusgyűjteményben (*Ezer év kórusa*) megjelent, a valódi szöveggel nem sok kapcsolatban álló, tavaszi jellegű fordítás. Ami előttünk áll, az Bach egyszerű négyszólamú harmonizálása (BWV 342) a *Heut triumphieret Gottes Sohn* (Feltámadt Isten szent Fia – EÉ 218) korál dallamára, amelyet elláttak magyar szöveggel. Ennek alapja nem a Bach-féle korálélőjáték, hanem az először *Bartholomäus Gesiusnál* 1601-ben megjelent és Bach idejében is énekelt gyülekezeti ének.

Tisztelettel:

ECSEDI ZSUZSA egyházzene, az *EvÉlet* ÉnekKincsTár rovatának vezetője

Emlékezés Jézus utolsó vacsorájára

1999 óta a debreceni evangélikus gyülekezetben minden nagycsütörtökön megemlékezünk Jézus utolsó földi vacsorájáról a szédester liturgiája szerint, terített asztal mellett.

Ebben az egyházi esztendőben is szép számmal, hetvenen gyűltünk össze az új gyülekezeti teremben erre a keresztények számára megrendítő, mégis fel-emelő eseményre, amely sok fiatal lelket is megérintette. Örülünk annak, hogy az evangélikusokon kívül más felekezethez tartozók is érdeklődtek a gyülekezeti együttlét iránt.

Az alkalmat Réz-Nagy Zoltán lelkész vezette.

Igyekezünk a hajdani vacsora mozzanatait követni a borral és a különböző ételekkel (pászka, hal, haroset, tojás, keserű füvek – saláta, torma, zöld petrezselyem, kapor, zöldbogyó). Bizonyos zöldségeket a könnyeket jékképező sós vízbe mártottunk.

A jelen lévő gyermekeket játékos elemekkel, amelyek szórakoztatták is őket, bele lehetett kapcsolni a vacsora menetébe. A liturgia mondatai az Úr hatalmasságát zenig most és mindenkoron.

A Jézus hirdette felebaráti szeretetet éreztük, ez az érzés hatalmába kerítette a közösséget. Ezt igazolta a bensőséges együttlét is, amely citerával és gitárral kísért ének-léssel zárult.

BARTOS-KIRÁLY ARANKA

Az élet régi-új módja

Első evangélikus életmódtábor a Balatonnál

▶ **Életvezetésük megreformálásához kaphattak számos hasznos elméleti és gyakorlati segítséget mind azok, akik a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban töltötték a március 26. és 28. közötti három napot. Az *Evangélikus Élet* hasábjain is meghirdetett keresztény életmódtáborba közel harmincan érkeztek az országból minden tájról.**

Isten alkotta testünket, lelkünket. Ez arra kell, hogy ösztönözzön bennünket, hogy megteremtjük testünk, lelkünk és szellemünk harmóniáját, hogy minden tőlünk telhető megtegyünk mozgáshányos, egészségtelen életmódunk megváltoztatásáért – hangsúlyozta többször is a tábor szervezője, Bogdányi Mária evangélikus lelkész, életmód-tanácsadó és -terapeuta. Ehhez kívánt segítséget nyújtani az életmódtábor: a vegetáriánus étkezéssel éppúgy, mint a szabad levegőn végzett mozgással (torna, séta, nordic walking) és a napi háromszori közös elcsendesedéssel.

A viszonylag rövid idő ellenére is szá-

mos téma és gyakorlati foglalkozás fért a programba. Bogdányi Mária például az életrend-terápiáról, Váli Mária életmód-tanácsadó és -terapeuta az életmódváltás indítékairól, nehézségeiről, a megvalósítás lehetőségeiről szolt, és a természetgyógyászatról adott rövid ismertetőt. A gyümölcsökben, zöldségekben, magvakban gazdag egészséges táplálkozás fontosságát Tóth Gábor élelmiszer-ipari mérnök hangsúlyozta. A helyes étkezés gyakorlati megvalósításához *Visontainé Rabecz Anna*, a Zöldház Egészségcentrum egyik tulajdonosa nyújtott segítséget *Az egészséges táplálkozás: beszerzés, elkészítési technikák, receptek* című előadásával.

Bogdányi Gábor informatikus a környezettudatos élet fontosságáról beszélt, Arany Éva masször keleti masszázstechnikákat ismertetett hallgatóival, az áhítatokat a vendéglátó intézményt igazgató lelkész, *Hafenscher Károly* vezette.

A tábor szervezői és előadói mindent a résztvevők javáért mondtak el vagy mutattak be, sem reklámozni, sem a résztvevőkre „tukmálni” nem kívántak semmit, étrend-kiegészítőkről és csodaszerűkről még csak szó sem esett. Viszont elhangzott jó néhány megdöb-

entő mondat és adat arról, hogy a tájékozatlan mai ember mennyire kiszolgáltatott az élelmiszeripar és a marketing profitszerző tevékenységének. (Az érdeklődők számára álljon itt néhány hasznos webcím: www.tudatosvasarlo.hu, www.fenntarthato.hu, www.nordicwalkingport.hu.)

A táborlakók „illő időben”, reggel hat óra körül kezdték a napot rövid elcsendesedéssel, majd reggeli sétára és gimnasztikára került sor a gyönyörű Balaton-parton. Étkezésüket az előadásokon hallott irányelveknek megfelelően alakították, sok teljes értékű gabonát és zöldséget fogyasztottak. Az ételek nemcsak újszerűek, de finomak, gusztusosak és táplálóak is voltak. Dél előtt és délután gabonakávé, valamint változatos gyógyteák szolgálták frissítő gyanánt.

Az első evangélikus életmódtábor úrvacsorás istentisztelettel és azzal a reménnyel zárult, hogy a tanultakat a résztvevők személyes életükben is kamatoztatják majd, és a tervezett következő találkozón, egy év múlva lehetőségük lesz rá, hogy tapasztalataikat megosszák egymással és az újonnan érkezőkkel.

■ SCHALLER BERNADETT

Konfirmációi emlékűnnepély Zalaistvádon

Fehérvásárnap délután Zalaistvádon ünnepelni jöttek össze a jubiláló konfirmándusok. Távolról érkezett, régi ismerősök találtak egymásra a templom udvarán. Az istentiszteleten a szépszájú gyülekezet előtt a legidősebbek, a „hetvenévesek” nevében Péter Sándor beszélt a Krisztusban megtalált örömről és arról, hogy ma is milyen fontos a templom körül élő közösség összetartozása. Tóth Kálmánné és Lukács Lászlóné pedig harmincöt éves emlékeik alapján idézték fel a generációkon átívelő Isteni kegyelem megmutatkozását.

A gyülekezet lelkésze Jn 6,66–69 alap-

ján hirdette Isten igéjét. „Vajon ti is el akartok menni?” – hangzik Jézus kérdése ma is. A döntés a mienk, de tudhatjuk, hogy Jézus utánamegy a templom udvarára, és haza várja a tékozló fiút. Így érkezhettünk mi is haza, és ünnepelhetünk ma is itthon. Válaszunkban ma újra lehetőségünk van a péteri vallomásra: „Uram, kihez mennénk?”

Az ígére válaszul elhangzott a jubiláló vallástétele. Az istentisztelet után a gyülekezeti házban szeretetvendégség keretében sötét estét tartott a kötetlen beszélgetés. – Erősítsd meg, Istenünk, amit cselekedtél értünk!

■ K. GY.

HIRDETÉS

Sebestyén Márta „Nyitva látám mennyeknek kapuját” – istenes és világi énekek címmel ad templomi koncertet április 13-án, vasárnap 18 órakor a rákospalotai evangélikus Nagytemplomban (1152 Budapest, Régi Főti u. 73.). Belépő: 1800 Ft. Minden érdeklődőt várunk!

HIRDETÉS

Idejében jelezzük, hogy az aktív szolgálatban álló lelkészek házastársai számára az ez évi országos találkozót ismét Balatonszárszón, szeptember 26–28-án szeretnénk megrendezni. A részletes programot és a jelentkezés módját később közöljük. Addig is gondoljunk imádságban a találkozóra és résztvevőire!

A szervezők

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az Evangélikus Életet

- egy hónapra: 865 forintért fél évre: 5170 forintért
 három hónapra: 2585 forintért egy évre: 10340 forintért

Név:

Cím:

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki, és küldje vissza az alábbi címre:
Evangélikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24. (A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)
A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

FOTO: GÖLCZNE HAVASI SZIDÓNIA

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Április 6-án, vasárnap 18 órakor a békásmegyeri evangélikus templomban (1038 Budapest, Mező utca 12.) az All the Ages kamarakórus ad hangversenyt. Vezető: Pfeiffer Gyula. Műsor: G. Frescobaldi: Capriccio, C. Monteverdi: Laudate pueri, A. Scarlatti: Pastorale, G. Rossini: Ave Maria, E. Bossi: Theme et Variations op. 115, G. Verdi: Pater noster, A. Vivaldi – J. S. Bach: Concerto a-moll BWV 593. A hangversenyre a belépés díjtalan!

A pestszentlőrinci evangélikus gyülekezet Lőrinci Érdeklődők Teaháza (LÉT) szeretettel hív minden érdeklődőt következő alkalmára április 6-án, vasárnap 16 órára. Vendégünk Monok István, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója; az est témája: *Miért olyan fontos nekünk Máttyás király könyvtára – a Bibliotheca Corviniana mai üzenete.* Helyszín: 1183 Budapest, Kossuth tér 3. (evangélikus templom). Megközelíthető az Üllői úton vagy az 50-es villamossal.

A rákosszentmihály-sashalmi evangélikus gyülekezetben (1161 Budapest, Hősök tere 10-II.) április 8-án 19 órakor Taizé-ima, énekegyüttlé lesz. Előtte 18.30-kor agapé (esti uzsonna). Információ: <http://gyertyafeny.lutheran.hu/>. Szeretettel hívjuk és várjuk a kedves testvéreket.

HALÁLOZÁS

„...tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára az én porom felett megáll.” (Jób 19,25; Károli-fordítás)

„...nekem az élet Krisztus, és a meghalás nyereség!” (Fil 1,21)

Isten akaratában megnyugodva tudatjuk, hogy szeretettünk, Smidélíusz Erőné március 26-án hazatért mennyei Atyjához. Hamvasztás utáni temetése április 11-én, 15 órakor lesz a répcelaki temetőben.

A gyászoló család

Április 7-én, hétfőn 17 órai kezdettel az Országos Egyházi Iroda Budapest VIII., Üllői út 24. szám alatti, földszinti termében tartjuk következő együttlétnket a kórházi lelkipálosok és önkéntesek számára. Téma: *Újabb ismeretek az egészséges életmóddhoz – a betegségek bio-pszichoszociális megkülönböztetése.* Előadónk dr. Bíró László belgyógyász, nyugalmazott osztályvezető főorvos, a rákosszentmihály-sashalmi evangélikus gyülekezet presbitere lesz. Az előadásra és az azt követő szeretetvendégségre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Az evangélikus kórházi lelkipálosok szolgálat munkatársai: Balogh Éva, Heinemann Ildikó, Honti Irén

Április 18. és 20. között missziós hétvégét rendezünk Telekgerendáson. Igéhirdetéssel szolgál Szeverényi János és Hulej Enikő. 19-én 13 órakor vendégünk lesz Balczó András, a nemzet sportolója, aki bizonyosságot tesz az élő Istenről. A három nap mottója: „Jézus az élet kenyere”.

A Bethánia CE Szövetség április 19-én, szombaton 10 órai kezdettel tartja tavaszi országos csendesnapját és évi rendes közgyűlést a Józsefvárosi Református Egyházközség templomában (Budapest VIII., Salétrom u. 5.). Közgyűlésünk háromvenként esedékes tisztújító közgyűlés lesz, ezért kérjük tagtársaink részvételét, de szeretettel hívunk minden érdeklődőt is.

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.). Erős vár a mi Istenünk!

Radosné Lengyel Anna
országosfeligyelő-helyettes,
a Déli Egyházkerület felügyelője

Szeretettel tájékoztatjuk gyülekezeteinket, hogy a húsvét ünnepe utáni második vasárnap (április 6.) offeratóriuma az ifjúsági munka célját szolgálja. Kérjük, adakozó szeretettel segítsék az ügyet.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐMESTER

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.
Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 121.
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu;
gombosmi@invitel.hu.

APRÓHIRDETÉS

Kiadó áprilistól a XVII. kerületben (Rákosszabán) egy 100 m²-es, 3 szoba összkomfortos családi ház. Részben gépesített és bútorozott. Parkolás az udvaron, garázsban. Alberleti díj: 95 000 Ft + rezsi/hó, plusz két hónap kaució szükség. Érd.: 20/824-5515.

Megvásárolnám Payr Sándor A Dunántúli Evangélikus Egyházkerület története című könyvét – bármilyen állapotban legyen is a kötet. Tóth Csaba, 8960 Lenti, Zrínyi Miklós u. 8/b. Tel.: 92/351-093.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszje a toronyóra. Ön működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Múvek Toronyóragyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek. Mt 6,12 (Dán 9,4–5; Jn 10,11–16/27–30; 1Pt 2,21b–25; Zsolt 136) Már gyermekkorban könnyedén megtanuljuk a Miatyánkot, de ez a kérés igazi „lecke” a tanítványnak, amelyet egy életen át tanulnia, gyakorolnia kell. Hitbeli érettséggel egyre mélyebben és jobban értjük, mennyi bűnnel állunk Isten színe előtt. Az úrvacsora szentség: Isten a Krisztusért a megtérő bűnösnek bocsánatot ad. Kérjük őt hittel, ne félelemmel, hanem erős bizalommal. Bizonyára azt is átéljük már, hogy mennyire felemelő érzés, amikor megbocsátunk, és újat kezdünk. Megkönnyebbülés, egy teher letétele. A haragosnak, az „ellenségnek” kezet nyújtani képletesen vagy valóságosan: a függőleges és a vízszintes sikon is ez az élet rendezésének lehetősége, amelyet Istentől – kegyelméből – kapunk. Mert mindennél előbb ő bocsátott meg nekem, neked – kimondhatatlanul sokat.

Hétfő

Noé kegyelmet talált az Úr előtt. 1Móz 6,8 (Zsid 11,7a; 4Móz 27,12–14/15–23; 1Pt 4,1–11) Hol tudományos lapok, hol bulvárlapok témája a szenzáció, hogy megtalálták Noé barcházát. „Tehát igaz a történet” – állítják. Valami nagy, a történelmi messzeségbe vesző özőn vízből egy pár lélek csodásan megmenekült. De mit mond ez a mondat? Kegyelem talált egy igaz ember, aki az Istennel járt, és feddhetetlen volt (6,9). Nem kellett elpusztulnia az emberi gonoszság jogos megbüntetések. Noé kora óta is fenyegetően és pusztítóan van jelen az emberi gonoszság, belopózik mindenhová. Isten ellen lázít, törvényt nem tiszteli, és evangéliumát nem fogadja be alázattal. Kegyelemre van szükségünk, s hogy még megtartott minket Isten, az nem igaz voltunknak, hanem tűrő szeretetének és megtérésünkre váró türelmének a jele.

Kedd

Úgy ajánljuk magunkat mindenben, mint Isten szolgálói: sok tűrésben, nyomorúságban, szükségben, szorongatásban. 2Kor 6,4 (Mik 7,7; 1Kor 4,9–16; 1Pt 4,12–19) Pálnak valamennyiben volt része. Ajánlja magát – de hogyan? Miért hiteles? Azért, mert a damaszkuszi úton történt fordulat után nem tudott másról, csak Krisztusról, róla is mint a Megfeszítettéről. Mindig őt prédikálta, belőle élt, és érte vállalt minden nehézséget. Nem tehetett mást? Nem is akart mást tenni! Akkor se, ha fenyegették, ha kigúnyolták, ha börtönbe csukták. Nem akart hirdetni se szóval, se tettel mást, mint a feltámadt Krisztust.

Szerda

Ahogy a föld növényeket hajt, és a kert veteményeket sarjast, úgy sarjast majd igazságot az én Uram, az Úr is, és örömeiket minden nép fíle hallatára. Ézs 61,11 (2Kor 9,10; Jn 17,20–26; 1Pt 5,1–7) A tavasz: a növekedés. A feltámadásnap utáni időszak lelki növekedésünk, elmélyülésünk ideje lehet. A növekedést nem lehet erővel kieroszakolni, s tetten érni is nehéz a pillanatot, amikor végbemeleg. Valami titok mindig rejtőzik benne. Ezt a természetközvetlen élközveté a legjobban; ezért imádkozunk, ezért kérjük, és ezért adnak hálát évszázadok, -ezredek óta a jó termésért. Az ember lelki, hitbeli növekedése és az isteni igazság a földön való megnyilvánulása, az igazak öröme, a megtérés is csoda, ajándék. Amint Ézsaiás próféta: eljön a kegyelem ideje.

Csütörtök

Mivel a világ a saját bölcsessége útján nem ismerte meg Istent a maga bölcsességében, tetszett Istennek, hogy az igéhirdeés bolondsága által üdvözítse a hívőket. 1Kor 1,21 (Zsolt 19,8b; Ef 4,8–10/11–16; 1Pt 5,8–14) Bölcsesség és bolondság feszül egymásnak a világ kezdete óta. Sok mindent el lehet sajátítani tanulással, szorgalommal. Egyvalamit nem. Nem ismertük meg Istent, lázadtunk, elfordultunk tőle. Ő a golygatai keresztben és az üres sírban ésszel felérhetetlenül megmutatkozott. Isten előtt állónak tudjuk-e magunkat? Alázattal észleljük-e, hogy élünk, s hogy miért vagyunk a világon? Akik meghaltak a hitükért, vagy köznevetség tárgyai lettek, akik mindent az igével mérnek, azok az „igéhirdeés bolondságában” felismerték az élet igazi célját és értelmét.

Péntek

Amikor Jézus meglátta a nagy sokaságot, megsánta őket, mert olyanok voltak, mint a pásztor nélkül való juhok, és kezdte őket sok mindenre tanítani. Mk 6,34 (Zsolt 28,9; Mt 26,30–35; 1Kor 1,1–9) A pásztor és a juhok találkozását elbeszélő történetek közül ez a legemócionálisabban megfogalmazott leírás. De a folytatásban az érzelmek mellé a tanítás mozzanata is odakerül: Jézus nem „csak”, „megsimogatni” jött a szájalomra méltót, hanem ígét hirdetni. Tanítani. Vezetni. Hordozni. Bűnt bocsátani. Követésre hívni, fáról lehívni, új névvel megajándékozni és útnak indítani. Nagy sokaság vár rá, és egymást is kell bátorítanunk.

Szombat

Jézus ezt kérdezte a tanítványoktól: „Amikor elküldtelek titeket erszény, tarisznya és saru nélkül, volt-e hiányotok valamiben?” „Semmiben” – választották. Lk 22,35 (Zsolt 127,2; Jn 14,1–6; 1Kor 1,10–17) Mesterségesen gerjesztett igények és szükségletek. Mennyire másról kell, kellene szólnia az életnek! Semmiben nem volt hiányunk, ha jó irányba néztünk, és jól mértünk. A legnagyobb és pénzzel meg nem vehető, a ki nem érdemelhető a miénk. Kérjük is, és adjunk hálát, hogy megadja nekünk az Isten.

■ KÖHÁTI DÓRA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból április 6-ától április 13-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
10.25 / mtv Evangélikus ifjúsági műsor (10') 11.05 / Bartók rádió Bonbon matiné Vendég a Kaláka együttes 11.15 / Duna II. Autonómia Isten kezében A nyíregyházi evangélikus Oltalom Szeretetszolgálat (ism.) (26') 12.15 / Duna Tv Élő egyház (26') 18.00 / PAX Székelyföldi vártemplomok (magyar dokumentumfilm-sorozat) Sepsibodok, Sepsiszentgyörgy, Székelyderzs, Uzon, Zabola (27') 21.00 / Bartók rádió A Biblia éve – 2008 100/1. rész (30')	8.40 / Kossuth rádió Merítés – a kultúrától (20') 11.04 / Bartók rádió Kórusok (16') 13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház félórása interjúkkal, missziói percekkel és lelki útavalóval jelentkezik. 15.05 / PAX Az élet nagy kérdései Mi történik a világgal? (ismeretterjesztő sorozat) (15') 19.05 / Bartók rádió Reneszánsz zene (25') 20.20 / Duna II. Autonómia Vámos Miklós Klub Vendég: Gryllus Dániel (2006) (47')	7.25 / Duna Tv Isten kezében A nyíregyházi evangélikus Oltalom Szeretetszolgálat bemutatása (ism.) (26') 13.30 / Kossuth rádió Tanúim leszek! A római katolikus egyház félórása 15.15 / Duna Tv Cigányút (magyar dokumentumfilm, 1998) A sepsiszentgyörgyi Örökön szolgál Márkus András katolikus pap. Hívei – a cigánytelep magyar anyanyelvű lakói – jó részt analfabéták. Néhány éve az egyház szervezte meg a cigány gyerekek tanítását, és gondoskodik arról, hogy ez a kezdeményezés ne legyen rövid életű. (55')	5.20 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Balicza Iván evangélikus lelkészt hallhatjuk. 9.02 / m2 Századfordító magyarok Márai Sándor (53') 13.30 / Kossuth rádió „Te benned bíztunk eleitől fogva...” A református egyház félórása 13.55 / m2 Hordozható haza. Domonkos István-portré két tételben (magyar portréfilm, 2006) (36') 14.05 / Kossuth rádió Arcvonalok. Dévény Anna mozgásterapeuta (30') 15.00 / m2 Tízparancsolat ma (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2001) 2. rész (45')
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
6.30 / ATV „Nem csak kenyérral él...” A Miatyánkról A megbocsátó Atya Balicza Iván evangélikus lelkész (10') 7.25 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26') 15.10 / PAX (premier) A mezőkövesdi gyülekezet (45') (riportfilm) 18.00 / Bartók rádió Kulturális történetek Gödöllő, a koronagyémánt 1. rész (30') 19.15 / Duna II. Autonómia Egy szelet kenyér Református lelkésznek élete Baranyában (magyar dokumentumfilm, 2003) (41')	11.04 / Bartók rádió A Biblia éve – 2008 100/2. rész (21') 14.55 / Duna Tv Versünnp – A költészet napja Révkomáromból Jókai Mór városai: Komárom, Pápa, Balatonfűred (15') 16.15 / m2 Márai-törédek (20') 20.00 / PAX Mit ér az ember, ha cigány? Fátyol Tivadar, a Rádió C ügyvezető igazgatója (30') 20.05 / Bartók rádió Joseph Haydn: A teremtés Oratórium (128') 22.40 / Duna Tv A gazdag szegények Közvetítés a Komáromi Jókai Színházról (150')	7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében 10.20 / tv2 Teleki Sámuel útján 6/2. rész: A Homo sapiens szülőföldjén (magyar ismeretterjesztő filmsorozat) (35') 11.30 / Bartók rádió A hét zeneműve Haydn: A megváltó hét utolsó szava a keresztfán Somfai László előadása (2003) 12.10 / Duna Tv Isten kezében (26') 19.30 / Bartók rádió Prokofjev: A játékos (négyfelvonásos opera) 20.52 / Kossuth rádió Andrea Bocelli énekel (8')	8.30 / Civil rádió Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében 10.00 / mtv Evangélikus magazin (ism.: m2, 12.55) (26') 10.04 / Kossuth rádió Evangélikus istentisztelet közvetítése Főtről Ígét hirdet dr. Cserhátiné Szabó Izabella lelkész. (56') 10.30 / mtv Evangélikus ifjúsági műsor A másorban képek, történetek elevenednek fel a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület történetéből; Sztárai Mihályról Keveházi László szől. Közreműködik Gryllus Dániel és Vilmos. (5')

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
Evelet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Nyomdai előállítás: Egri Nyomda Kft.
3300 Eger, Vincellérskola u. 3.
Felelős vezető: Kopka Viktor vezérigazgató

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa
(zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőség titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitalis Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sador.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő / Evelet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belöldön negyed évre 2585 Ft, fél évre 5170 Ft, egy évre 10340 Ft, szomszédos országba egy évre 35 100 Ft (137,5 euró), egyéb külföldi országba egy évre 41 000 Ft (161 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta korlátozottan a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

